

Handelshøyskolen BI

BTH 36201 Bacheloroppgave - Økonomi og administrasjon

Bachelor thesis 100% - T

Predefinert informasjon

Startdato:	10-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	03-06-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	D		
Flowkode:	202210 11149 IN17 TI D		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn: Lucas Bjerke Valbøll, Karina Amlie og Hannah Nathalie von Arx-Leversen

Informasjon fra deltaker

Tittel *: Risikoaspektet knyttet til folkefinansiering for investorer

Navn på veileder *: Charlotte Marie Morland

Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale? Nei Ja
Kan besvarelsen offentliggjøres? Nei Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 2
Andre medlemmer i gruppen:

Risikoaspektet knyttet til folkefinansiering for investorer

Hvilken innvirkning har alder, kjønn, verdier og kompetanse på risikopreferanse?

Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er kommet frem eller konklusjoner som er trukket.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i tråd med vår avslutning av en treårig bachelorgrad innenfor økonomi og administrasjon. Oppgaven er skrevet av tre studenter ved handelshøyskolen BI campus Trondheim, våren 2022.

Tematikken i oppgaven er hvordan holdninger til risiko og investeringer påvirker en mulig investors risikopreferanse, i tillegg til hvordan Perx Folkefinansiering kan bruke denne informasjonen til å posisjonere seg bedre overfor potensielle nye investorer.

Vi ønsker derfor å rette en stor takk til Perx Folkefinansiering for et godt samarbeid. Samtidig ønsker vi også å rette en stor takk til alle våre respondenter som har tatt seg tid og vist en stor interesse for vår tematikk. Noe som har vært med på å øke kvaliteten på de innhentede dataene.

Til slutt ønsker vi å rette en stor takk til vår veileder Charlotte Marie Morland, associate professor ved Handelshøyskolen BI, som har kommet med gode og reflekterte tilbakemeldinger til oss underveis i oppgaven.

Sammendrag

I vår bacheloroppgave tar vi for oss temaet risiko, og ut ifra dette temaet ser vi på hvordan ulike variabler påvirker risikopreferansen til investorer når det kommer til lånebasert folkefinansiering til privatpersoner. Oppgaven er skrevet i samarbeid med Perx Folkefinansiering AS, som har en utfordring grunnet flere låntakere enn långivere på deres plattform. For å undersøke hvem som kan være potensielle investorer innen denne formen for folkefinansiering tar vi for oss følgende problemstilling;

«Hvordan påvirker alder, kjønn, verdier og kompetanse investor sin risikopreferanse innen folkefinansiering?»

For å kunne besvare denne problemstillingen har vi tatt utgangspunkt i ulike teori som er samlet inn, og vi har innhentet relevant primær- og sekundærdata ved hjelp av en eksplorativ tilnærming og kvalitativ metode. Vi har gjennomført 13 dybdeintervjuer hvor respondentenes variabler varierer med tanke på alder, kjønn og kompetanse. Ved hjelp av teorien og empirien som er samlet inn, har vi fått et klarere bilde av potensielle investorers risikopreferanse og variabler som påvirker dette, noe som videre blir benyttet til å drøfte problemstillingen.

For å oppsummere drøftingen knyttet til oppfatning av folkefinansiering, risiko og videre kjønn, alder, kompetanse og verdier sin innvirkning på dette, har vi utarbeidet investorprofilen i lånebasert folkefinansiering. Denne investorprofilen er utledet ved hjelp av informasjon som kommer frem i teorien, sett i sammenheng med funnene i undersøkelsen. Konklusjonen på problemstillingen er at investorprofilen i folkefinansiering segmenteres til eldre investorer med høyere kompetanse som har et ønske om samfunnsmessig engasjement. Denne konklusjonen baserer seg på hvordan variablene kjønn, alder, kompetanse og verdier påvirker risikopreferanse, og vi håper at dette vil kunne hjelpe Perx folkefinansiering med å posisjonere seg bedre for å tiltrekke seg potensielle långivere.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
1.0 Introduksjon	6
1.1 Om Perx Folkefinansiering AS.....	7
1.2 Bakgrunn for valg av tema.....	9
1.3 Problemstilling.....	9
2.0 Teoretisk rammeverk	10
2.1 Finansiell teknologi.....	10
2.2 Lånebasert folkefinansiering	11
2.3 Utfordringer knyttet til lånebasert folkefinansiering.....	13
2.4 Risiko.....	13
2.4.1 Kredittrisiko	14
2.4.2 Likviditetsrisiko	15
2.4.3 Operasjonell risiko.....	15
2.3 Holdninger til risiko og investeringer.....	16
2.3.1 Prospektteorien.....	17
2.3.2 Forskning på alder og kjønn sin innvirkning på risikopreferanse	19
2.3.4 Økt fokus på kvinnelige investorer.....	20
2.3.5 Kompetanse sin innvirkning på risikopreferanse	20
2.3.4 Bærekraftige investeringer.....	21
3.0 Metode.....	22
3.1 Undersøkellesdesign	22
3.2 Primær- og sekundærdata	23
3.3 Kvalitativ datainnsamling	24
3.3.1 Kvalitativt dybdeintervju og formål	24
3.3.2 Utvalg.....	25
3.4 Kvalitetssikring.....	26
3.4.1 Reliabilitet	26
3.4.2 Validitet.....	26
3.5 Kritikk til valgt metode.....	27
4.0 Empiri.....	28
4.1 Valg av segmentering og forklaring av gruppeinndeling	28
4.1.1 Unge potensielle investorer, med lavere økonomisk kompetanse	28

4.1.2 Unge potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse	29
4.1.3 Eldre potensielle investorer, med lavere økonomisk kompetanse	31
4.1.4 Eldre potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse	32
4.2 Oversikt over risikopreferanse knyttet til kjønn og alder	33
4.3 Resultater av spørsmål relatert til prospektteorien.....	34
4.4 Oppsummering av empiri	35
5.0 Analyse og diskusjon	36
5.1 De potensielle investorenes oppfatning av folkefinansiering.....	37
5.2 De potensielle investorenes holdning til risikobegrepet	38
5.2.1 Kompetansens innvirkning på risikopreferanse	39
5.2.2 Kjønnets innvirkning på risikopreferanse.....	40
5.2.3 Alderens innvirkning på risikopreferanse.....	41
5.3 Investeringsatferd basert på verdier.....	41
5.3 Investorprofilen i lånebasert folkefinansiering	42
6.0 Konklusjon.....	43
Kilder	45
Vedlegg 1: Utgangspunkt for intervjuguide	50

Figurliste

Figur 1 - illustrasjon av tradisjonell bankprosess.....	8
Figur 2 - illustrasjon av låneprosessen i lånebasert folkefinansiering.....	8
Figur 3 - illustrasjon av nyttefunksjon - risikoaversjon, risikonøytralitet og risikosøkende...	17
Figur 4 - Dunning-Kruger-effekten.....	21
Figur 5 - Prospektteorien.....	34

1.0 Introduksjon

Tilgang på kreditt har i all moderne tid vært essensielt for verdiskapning i offentlig og privat sammenheng (Galåen, 2015). Kredittmarkedet har tradisjonelt sett vært håndtert av banker og kredittinstitusjoner. Avkastningen på kreditten, altså renteinntekter, har tilfalt således (Finans Norge, 2021). Tradisjonelle banker opplever en stadig større grad av regulering, noe som har medført strengere utlånspraksis (Utlånsforskriften, 2021). Denne reguleringen sammen med teknologisk innovasjon har muliggjort etableringen av nye kredittfinansieringsformer, og vi har sett fremvekst av flere folkefinansieringsplattformer (Fahre & Søvik, 2019).

Som en ny og innovativ bransje har folkefinansiering kommet til dagens lys som en utfordrer til dagens tradisjonelle finansmarked. Folkefinansiering har utspring i delingsøkonomien hvor de med kapital bidrar til de som søker kapital. I hovedsak har det inntil for et par år siden kun vært mulig å bidra med kapital til bedrifter og ikke privatpersoner (Fahre & Søvik, 2019). Folkefinansiering mellom privatpersoner fungerer ved at individer kan investere sine midler i lån utstedt til privatpersoner, mot en avkastning lik renten på lånet (Fykse & Framstad, 2021), og det er denne typen folkefinansiering vår oppgave fokuserer på.

Plattformene i seg selv er ikke i posisjon til å låne ut penger, men fungerer kun som et bindeledd mellom investor og låntaker. Carsten Bienz, førsteamanuensis ved Norges Handelshøyskole uttalte seg i en artikkel fra 2021, der han påpeker at låntakere på folkefinansieringsplattformer kan deles inn i to kategorier (Fykse & Framstad, 2021). Den ene kategorien består av idealister som av ulike årsaker ikke ønsker å ta opp lån i tradisjonelle banker, og den andre kategorien består av de låntakerne som ikke får innvilget lån i banker grunnet for høy risiko (Fykse & Framstad, 2021).

I en studie gjennomført av Melanie Powell og David Ansic (1996), forskes det på problemstillingen som omhandler hvordan og eventuelt hvorfor menn og kvinner oppfatter risiko forskjellig, når det kommer til investeringsatferd (Powell & Ansic, 1996, s. 1). I studien konkluderer Powell og Ansic med at kvinner fremstår som mindre risikosøkende enn menn, i tillegg til at menn og kvinner har forskjellige

intensjoner når det kommer til valg av økonomisk beslutningsstrategi. Derimot konkluderes det videre med at forskjellen i valget av en slik strategi ikke har en signifikant innvirkning på resultatet (Powell & Ansic, 1996, s. 3).

En nyere artikkel, publisert i 2012 av Espen Bolghaug fra Norges Handelshøyskole, omhandler at “Lykkeligere mennesker tar mindre risiko” (Bolghaug, 2012, s. 1). Her tar de for seg problemstillingen; hvordan alder og kjønn spiller inn på risikotagning. I artikkelen konkluderer Bolghaug med at norske kvinner er mindre risikosøkende og ønsker å påta seg mindre risiko enn norske menn (Bolghaug, 2012, s. 3) I artikkelen blir det også avdekket at hvilken alder man er i har en betydelig innvirkning på hvor mye risiko man ønsker å påta seg. Er man i ung alder er man mer åpen for å påta seg risiko, kontra eldre som er mindre åpne for å påta seg risiko (Bolghaug, 2012, s. 3). Med risiko satt sentralt opp mot investor, sett i en ny og innovativ bransje som folkefinansiering til privatpersoner, utgjør dette et tema som er viktig å belyse og ikke minst meget spennende og egnet til å forske videre på.

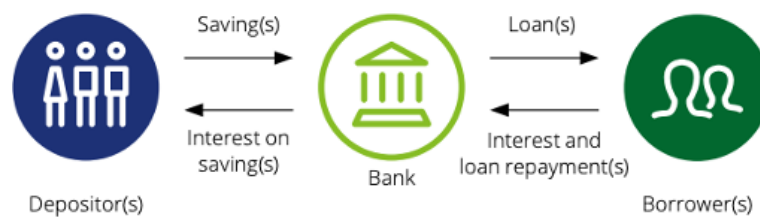
1.1 Om Perx Folkefinansiering AS

Perx Folkefinansiering AS ble lansert i 2018 og er den første norske formidler av folkefinansierte lån til privatpersoner (Perx Folkefinansiering, 2022). Selskapet er i bunn og grunn en IT-plattform hvor låntakere og långivere kan møtes uten banken som et fordyrende mellomledd. Perx er en aktør som er klare for å utfordre det de kaller en konservativ bankbransje, og de ønsker å være en sterk konkurrent til den tradisjonelle finansieringen i Norge. Markedsplassen har de samme prosessene som en bank, men rentemarginen kommer her låntaker og långiver til gode (Perx Folkefinansiering, 2022). Selskapet er registrert i Finanstilsynets virksomhetsregister og de er nødt til å forholde seg til norske lover og regler.

Perx jobber kontinuerlig med å redusere risikoen ved de investeringsobjektene som de presenterer på sin plattform. Ved hjelp av eksterne samarbeid sikrer Perx større volum, øker markedspotensialet og minimerer långiverrisiko. Måten de minimerer investorrisiko er ved å være selektive på hvilke låntakere de ønsker å presentere til investor (Perx Folkefinansiering, 2022). Andre faktorer som også bidrar til å redusere

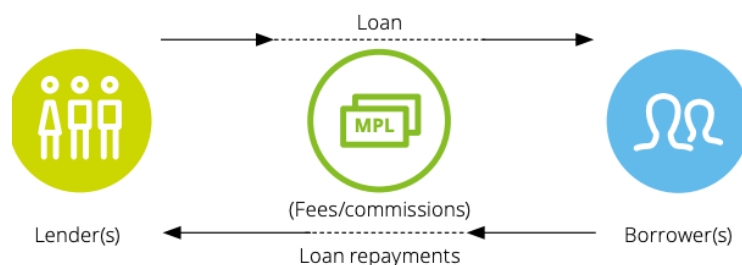
investorrisiko er grundige, standardiserte og kvantitative kredittsjekker. Dette i tillegg til tredjeparts samarbeid som skal sørge for innkreving ved mislighold av lån (Perx Folkefinansiering, 2022).

For å bygge en bedre forståelse av produktet Perx tilbyr kan det være meget relevant å sette låntaker- og långiverprosessene hos Perx, mot prosessen i en tradisjonell bank. Illustrert i modellen under fremvises en låneprosess ved en tradisjonell bank eller finansinstitusjon:

Figur 1 - illustrasjon av tradisjonell bankprosess

I den tradisjonelle låneprosessen investerer privatpersoner sine midler i banken mot en relativt lav rente (Henriksen, 2018). Banken låner deretter ut penger til låntaker som tilbakebetales i form av renter og avdrag. Renten på disse lånene baseres ut ifra hvilken risikoprofil individet har. Renten/risikoen i dette tilfellet er da bankens avkastning på den utlånte kapitalen. Prosessen for lånebasert folkefinansiering, kan ses i modellen under:

Figur 2 - illustrasjon av låneprosessen i lånebasert folkefinansiering

Perx sin prosess baserer seg på at långiver sin kapital kan investeres direkte i et folkefinansiert lån til låntaker med plattformen som fasilitator. Långiver vil da få

renteinntektene som i utgangspunktet ville tilfalt banken ved en tradisjonell prosess gjennom renter og avdrag. Måten Perx tjener penger med en slik plattform, er ved å trekke et etableringsgebyr og termingebyr fra låntakers side (Perx Folkefinansiering, 2022).

1.2 Bakgrunn for valg av tema

Den første finansielle folkefinansieringsplattformen ble etablert allerede i 2005 i Storbritannia, men det var ikke før i 2011 at dette fikk noe særlig omfang internasjonalt (Fahre & Sjøvik, 2019). I Norge er folkefinansiering fortsatt et relativt nytt fenomen, men det er i sterk vekst, og markedet doblet seg i 2020. Forbrukerrådet har allerede nå slått fast at folkefinansiering har kommet for å bli (Lindvoll, 2018). I 2020 var overskriften “Nye rekorder for folkefinansiering” en gjenganger i media (Ringvoll, 2020). Under koronapandemien var det flere bedrifter som ble reddet av folkefinansiering, og det var et alternativ for dem som ikke hadde tid til å vente på at banken måtte finne ut av hvem som kvalifiserte seg til kriselån (Ringvoll, 2020).

Folkefinansiering kan også være et alternativ for privatpersoner som ønsker en lavere rente på lån enn det de får på et forbrukslån hos banken. Derimot, kan det være en høy risiko for investorene å låne penger til disse privatpersonene. Forbrukerne må være klar over risikoen for at låntaker ikke kan betale tilbake lånet, og at de risikerer å tape hele det utlånte beløpet (Lindvoll, 2018). Det er mange positive sider ved folkefinansiering for låntaker, men etter samtaler med Perx har det kommet frem at det er en stor utfordring å skaffe investorer. Dermed er det meget spennende å se på hva dette skyldes, og hvordan Perx kan klassifisere sin typiske investorprofil.

1.3 Problemstilling

Årsaken til at vi velger å rette problemstillingen vår mot folkefinansiering og risiko kommer av en stor interesse for temaene innovasjon, nyskaping og risikostyring. Ved å ta et dypdykk i hvordan potensielle risikable investeringer kan nå ut til investorer i en nyetablert og innovativ bransje (Fahre & Sjøvik, 2019), vil vi i stor grad kunne kapitalisere på våre interesser og faglig kompetanse innenfor områdene innovasjon, økonomi og risiko. Etter å ha fått et samarbeid til vår bacheloroppgave

med Perx Folkefinansiering ble det belyst at de per dags dato har en utfordring grunnet at de har flere etterspørrere enn tilbydere på deres plattform. Dette vil si at de har flere som ønsker å låne penger kontra hvor mange som ønsker å investere, altså opptre som långiver. For å finne ut hvilken investorprofil Perx Folkefinansiering skal rette seg mot, ønsker vi derfor å ta for oss problemstillingen:

«Hvordan påvirker alder, kjønn, verdier og kompetanse investor sin risikopreferanse innen folkefinansiering?»

Hovedfokuset i vår oppgave vil være på temaet risiko og hvordan dette kan knyttes til private investorer. Målet med oppgaven er å kartlegge hvordan risiko blir påvirket av investor sitt kjønn, alder, kompetanse og verdier, og deretter kunne bruke den relevante innhentede informasjonen for å definere hvilken investortype som vil passe til en investeringsform som lånebasert folkefinansiering. Med det sagt ønsker vi ikke å rette oppgaven mot en markedsføringsoppgave, da vi vil ha fokus på økonomisk teori knyttet til risiko og hvordan dette kan forstås på best mulig måte. Målet er at undersøkelsen og det endelige svaret på problemstillingen skal hjelpe Perx med bygge en bredere forståelse av sine potensielle investorer. Denne informasjonen skal de videre kunne bruke til å posisjonere seg bedre slik at de kan tiltrekke seg flere investorer, ved å posisjonere seg riktig i forhold til långivers risikoprofil.

2.0 Teoretisk rammeverk

I denne delen av oppgaven ønsker vi å presentere det teoretiske rammeverket som skal lage grunnmuren for det vi ønsker å få frem i svaret på vår problemstilling. I første del belyser vi hva folkefinansiering er, samt definisjoner og begreper knyttet til dette. Videre presenterer vi økonomisk teori tilknyttet risiko, finansiering og investor. Til slutt ser vi på hvordan ulike faktorer kan påvirke holdninger til risiko og investeringer.

2.1 Finansiell teknologi

Opprinnelsen til begrepet finansiell teknologi også kalt «Fin Tech» har røtter helt tilbake til 1971. Selve begrepet tredde virkelig i kraft mellom 1990 og 2000 da flere

finansielle produkter og tjenester begynte reisen på en digital transformasjon (Finansforbundet, 2021). Erik Fjørtoft definerer at finansiell teknologi ofte kan forstås som et paraplybegrep, som tar for seg omfanget når teknologi krysser skjæringspunktet med produkter og tjenester som relateres til økonomi og finans (Fjørtoft, u.å.). Videre kan det belyses at per dags dato er finansiell teknologi en refleksjon og utfall av den pågående digitaliseringen og omstillingen av bank og finansnæringen (Fjørtoft, u.å.).

Folkefinansiering kan ses på som en av mange drivere for den digitale transformasjonen og utviklingen av finansiell teknologi (Skjelsbæk, 2022). Dette er fordi det er en ny og disruptiv tjeneste som digitaliserer og effektiviserer den tradisjonelle låne og finansieringsmodellen. Folkefinansiering er en stadig voksende bransje som hadde en vekst på 88% fra 2021 til 2022 (Skjelsbæk, 2022). En annen driver for finansiell teknologi vil være den evigvarende endringen i behov fra kunden sin side. Kunder vil kreve at bank og finansverden klarer å holde tritt med den kontinuerlige digitaliseringen, og med en forventning om at prosesser skal effektiviseres, og hverdagen skal gjøres lettere (Østerberg, 2021, s. 2).

I et foredrag holdt av Ida Wolden Bache i regi av Norges Bank, kan vi se overskriften «vil ny teknologi gjøre bankene overflødige?» (Bache, 2021). Det blir videre påpekt at banker i Norge er klare over at de vil møte tøff konkurranse om tjenestene sine i fremtiden. Det blir også satt spørsmålstegn ved; «er vi på vei mot et pengevesen som er fundamentalt forskjellig fra det vi har i dag?» (Bache, 2021). Disse sitatene mener Bache at kan direkte relateres til konkurranse fra nye aktører, som folkefinansieringsplattformer.

2.2 Lånebasert folkefinansiering

I en artikkel skrevet av Shenor og Aas (2016) blir folkefinansiering definert som “en kapitalinnhentningsmetode, der mange personer går sammen om å reise kapital til et bestemt formål” (Shenor & Aas, 2016, s. 1). Folkefinansiering kan deles inn i 4 kategorier; donasjonsbasert, belønningsbasert, egenkapital basert og lånebasert. Denne oppgaven setter søkelys på lånebasert folkefinansiering, som igjen kan deles

inn i to former. Den ene formen er person til bedrift (P2B), og den andre er person til person (P2P) (Finans Norge, 2019, s. 2). Sistnevnte er formen for folkefinansiering vi behandler i denne oppgaven, og er illustrert i figur 2. I folkefinansieringsprosessen er det tre interessenter som står sentralt: de som bidrar med midler, de som mottar midler og plattformen som fremstår som en fasilitator (Heggernes, 2016, s. 1). Hovedoppgaven til folkefinansieringsplattformer er å knytte långivere med låntaker (Finans Norge, 2019, s. 4). Deretter er det essensielt å utføre en kreditt- og risikovurdering av låntaker for å sette en rente som tilsvarer vedkommendes (låntakers) risiko. Videre definerer Finans Norge at plattformene skal stille nødvendig og relevant informasjon til investor om investeringsprosjektet, slik at investor selv kan gjøre opp en mening om risiko versus avkastning (Finans Norge, 2019, s. 2). Tarjei Alvær Heggernes (2016) belyser at investorene på disse plattformene ikke nødvendigvis behøver å fylle hele det etterspurte lånebeløpet. Istedenfor kan de diversifisere sin portefølje ved å investere i flere låntakere eller prosjekter, og dermed også redusere sin relevante risiko (Heggernes, 2016, s. 22). For å videre oppklare hva folkefinansiering er, sammenligner Heggernes folkefinansieringskonseptet med en tradisjonell dugnad. Her legger man som samfunn ned arbeid som innsats, og får da for eksempel rene gater som resultat. I folkefinansiering snur vi litt rundt på innsatsen og bytter ut arbeidet med innskutt kapital (Heggernes, 2016, s. 1).

Som definert i avsnittet om finansiell teknologi så ønsker vi mennesker at disruptive finansielle tjenester skal bære preg av effektive prosesser. I en studie utgitt av PwC i regi av den Europeiske kommisjon blir det belyst at folkefinansieringsplattformer anses som mer effektive enn tradisjonelle banker (Odorovic et al., 2021, s. 50). Dette blir begrunnet i at slike plattformer kan redusere både transaksjonskostnader og tiden som blir brukt for å distribuere og analysere låntakerne i forhold til tradisjonelle banker (Odorovic et al., 2021, s. 51). Videre i studiet blir det også relatert til folkefinansiering som en lokal bidragsyter. Dette i form av at samfunnet hjelper samfunnet, og behovet for å utføre bærekraftige investeringer og bidra til det sosiale entreprenørskapet kan fylles hos investor (Odorovic et al., 2021, s. 54).

2.3 utfordringer knyttet til lånebasert folkefinansiering

Som belyst i avsnittene over kan man se at folkefinansiering er en tjeneste med stort potensial, og noe som kan åpne flere dører for både låntakere og investorer. Det er dog også utfordringer knyttet til lånebasert folkefinansiering. Faktorer som svindel, uflaks eller dårlig intern ledelse er noe investorer ikke kan påvirke selv. Dette vil kunne ha en stor innvirkning på hvor store tap investorer kan oppleve (Baici, et al., 2017). En annen utfordring knyttet til måten investorer ønsker å gjennomføre beslutninger kan være at investeringsbeslutningene blir tatt på alt for lite kvantitativt grunnlag, og mer på et emosjonelt grunnlag. Konsekvenser for dette kan være faktorer som at investorer tar på høyere risiko enn det som strengt tatt er nødvendig (Baici, et al., 2017).

Den avkastningen man får på den investerte kapitalen som investor, skal forespeiles i den risikoen låntakers profil har (Finstad, 2020). utfordringer kan også derfor knyttes direkte til låntakers side. Dette kan begrunnes i at risikoen for mislighold av lån, og insolvens hos låntaker vil i noen tilfeller bli definert som stor (Fyksen & Framstad, 2021).

2.4 Risiko

Risiko kan defineres som en sannsynlighet for at noe skal avvike fra det som forventes, i positiv eller negativ retning (Lillebø, 2005, s.389). Vi som mennesker eksponeres for risiko i de fleste hverdagslige aktiviteter vi utfører. Dette kan være når vi gjør ting som å kjøre bil, eller å gå tur på glatte fortau. Dette innebærer en viss type risiko og usikkerhet. Universitet i Bergen definerer risiko som: "Usikkerheten innebærer at vi ikke kan vite sikkert hvilke hendelser som vil inntreffe, og vi kan heller ikke vite sikkert konsekvensene av dem. Disse usikkerhetene er større jo mindre kunnskap vi har å basere vår vurdering av risikoen på" (Universitet i Bergen, 2021).

I dette kapittelet vil vi ta for oss risiko knyttet til finansielle investeringer, også kalt finansiell risiko. Denne formen for risiko kan deles opp i tre kategorier: kredittrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko (Norges Bank, 2014). Videre vil det defineres

hvilke risikotyper som kan knyttes direkte mellom investor, låntaker og lånebasert folkefinansiering. Bakgrunnen til dette er for å videre bygge en forståelse av hvordan potensielle investorer forholder oss til risikoaspektet, sett i lys av lånebasert folkefinansiering.

2.4.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som sjansen for at en låntaker ikke klarer å møte de vilkårene som ble satt da låneavtalen ble utført (Brown & Moles, 2014, s. 14). For å simplifisere begrepet kredittrisiko, kan det utledes i et eksempel: hvis du låner bort lunsjpenge til en bekjent så har du gitt personen en form for kreditt. Sjansen for at denne personen ikke vil tilbakebetale lunsjpengene til deg er den tilsvarende kredittrisikoen (Brown & Moles, 2014, s. 15). Det kan trekkes direkte paralleller fra dette eksempelet og over til folkefinansiering. Bakgrunnen til det er fordi du låner ut penger, og også i dette tilfellet til en låntaker. Risikoen for at den spesifikke låntakeren ikke vil tilbakebetale deg din andel av det folkefinansierte lånet, vil utgjøre den aktuelle kredittrisikoen (Brown & Moles, 2014, s. 16).

For å kvantifisere den aktuelle risikoen hos individer brukes kredittsjekk som et måltall (Tarjem, 2019). En kredittsjekk baserer seg på tallene fra 1-100 og vil fremstå som et svar på hvilke kredittbetingelser man kan forvente, og om man faktisk får innvilget kreditt (Tarjem, 2019). Kriteriene som brukes for å kvantifisere låntakers kredittrisiko baseres på individets inntekt over de siste tre årene, betalingsanmerkninger, formuesposisjon, hvilken skatteklasser individet tilhører, individets alder på det aktuelle tidspunktet og om du har tilknytning til næringsdrift (Tarjem, 2019).

Lånebaserte folkefinansieringsplattformer benytter seg av kredittsjekker utviklet av samarbeidspartnere. Dette er for å kvantifisere den aktuelle kredittrisikoen hos låntaker, som også vil gjenspeiles i renten gitt til investor (Perx Folkefinans, 2022). Et moment som er med på å øke kredittrisikoen ved folkefinansieringsplattformer er dersom låntaker går personlig konkurs. Samarbeid med andre institusjoner som inkassoselskap er derfor helt avgjørende for å senke den aktuelle kredittrisikoen til låntakere på plattformen (Perx Folkefinansiering, 2022).

2.4.2 Likviditetsrisiko

Norges Bank definerer begrepet likviditetsrisiko som sjansen for at midlene eller en investering ikke kan bli solgt eller kjøpt når investor selv har behov for det for å frigjøre eller binde likviditet (Norges Bank, 2013). Denne typen risiko kan også defineres som at man ikke har muligheten til å selge seg ut av investeringen før løpetiden til investeringen er omme (Norges Bank, 2013). Per dags dato er det ingen lånebaserte folkefinansieringsplattformer mellom privatpersoner i Norge som tilbyr et sekundærmarked hvor investor kan få muligheten til å selge investeringen sin, og dermed frigjøre den utlånte kapitalen (Hopland, 2019)

2.4.3 Operasjonell risiko

I en årsrapport utgitt av Statens pensjonsfond utland (2010) defineres operasjonell risiko som «Risikoen for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av svikt i interne prosesser, menneskelige feil, systemfeil, eller andre tap som skyldes eksterne forhold som ikke er en konsekvens av markedsrisikoen» (Norges Bank Investment Management, 2010, s. 1). Videre i årsrapporten blir det også vektlagt viktigheten av å ta hensyn til den operasjonelle risikoen, og hvorvidt det bør behandles i virksomhetsstyringen. Dette begrunnes i at den avdekkede operasjonelle risikoen vil ha en direkte innvirkning på beslutningene som tas i bedriften (Norges Bank Investment Management, 2010, s. 1).

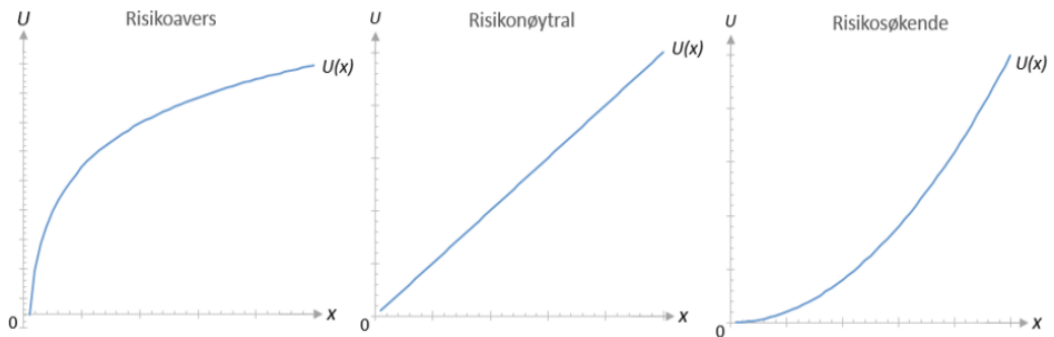
For å videre bygge en underliggende forståelse av hva, og hvor omfattende, operasjonell risiko er kan det settes i direkte lys av folkefinansiering (Advokatforeningen, 2019, s. 2). Prosessene bak lånebasert folkefinansiering består av mange komplekse steg og fremgangsmåten kan beskrives på slik måte: låntaker legger først inn riktige opplysninger om seg selv. Videre skal folkefinansieringsplattformen samle inn, kvalitetssikre og verifisere de innlagte opplysningene. I tillegg skal de også hente inn andre relevante opplysninger om deg som privatperson (Perx folkefinansiering, 2022). Deretter skal profilen legges ut på plattformen, ferdig utfyllt.

Prosessene nevnt over består av mange manuelle steg og det kan derfor settes spørsmålstegn ved følgende; Hvor sikre kan vi være på at låntaker legger inn hundre prosent korrekte opplysninger? Hvor sikre kan vi være på at det ikke skjer interne feil som uhell ved folkefinansieringsplattformene som gjør at risikoprofilen ikke fremstår som korrekt når den legges ut til investor? Hvor sikker kan man egentlig være på at systemene fungerer feilfritt til enhver tid? (Norges Bank Investment Management, 2010, s. 2). Faktorer som nevnt over vil altså være et bidrag til hvor stor den operasjonelle risikoen er. Statens pensjonsfond utland skriver også «selv om dette er veldefinerte prosesser, og risikoene som regel er lave, er det fortsatt mye som kan gå galt» (Norges Bank Investment Management, 2010, s. 2).

2.3 Holdninger til risiko og investeringer

I samfunnsøkonomisk teori kan vi se på nyttefunksjonen som en sentral modell (Andresen, 2021). Nyttefunksjonen er en fremstilling av en forbrukers preferanser, med ulike utfall. Dette vil si at det illustreres hvor mye nytten tiltar med, dersom individet velger et alternativ. Betingelsene til en nyttefunksjon sier at det både skal kunne rangeres og skal ikke kunne endres ut fra situasjonen. Dersom disse to kriteriene er oppfylt vil det kunne bli en nyttefunksjon, som kan reflektere individets preferanser (Andresen, 2021).

Av denne grunn vil også nyttefunksjonen kunne definere hvilken risikopreferanse investoren har (Goldstein, 2005, s. 9). Denne nytten og holdningene kan deles opp i tre hovedbolker; risikoaversjon, risikonøytralitet, og risikosøkende (NOU 1994: 6, kap. 4). Som illustrert i modellen under, har altså en risikoavers investor en avtagende nyttefunksjon/kurve (Goldstein, 2005, s. 10). En risikonøytral investor har en konstant nyttefunksjon, og en risikosøkende investor har en tiltagende nyttefunksjon.

Figur 3 - illustrasjon av nyttefunksjon - risikoaversjon, risikonøytralitet og risikosøkende

Risikoaversjon kan tilknyttes den investoren som velger å stille seg negativt til å påta seg risiko (NOU 1994: 6, kap. 4). En investor som er risikoavers vil alltid foretrekke å velge en sikker investering, kontra en usikker investering (NOU 1994: 6, kap. 4). Risikonøytralitet referer til de investorene som stiller seg nøytralt til risiko. Dette vil si at det er andre parametere enn den aktuelle risikoen som verdsettes høyere hos investoren. En risikosøkende investor er de individene som tiltrekkes av en høyere risiko (NOU 1994: 6, kap. 4). Dette kan ofte begrunnes i at investoren forventer en høyere avkastning på den investerte kapitalen, ettersom at risikoen er høyere (NOU 1994: 6, kap. 4).

2.3.1 Prospektteorien

I 1979 presenterte Daniel Kahneman og Amos Tversky det som på engelsk heter "Prospect Theory" (Kahneman, 2011, s. 278). Prospektteorien har utspring fra atferds økonomien, og er i grove trekk basert på at tap og avkastning er verdsatt forskjellig. Grunnet dette gjør individer beslutninger som baserer seg på den opplevde gevinsten, kontra det opplevde tapet (Kahneman, 2011, s. 278). Denne teorien kalles også tapsaversjons teorien og baserer seg på at hvis man gir et individ to forskjellige muligheter som er gjensidig utelukkende, men velger å presentere en av mulighetene med potensielle gevinster og den andre muligheten i potensielle tap, så vil individet alltid velge det alternativet som blir presentert med gevinster (Chen & Estevez, 2021, s. 2). Teorien illustreres godt gjennom disse problemene som Kahneman og Tversky selv har utformet:

“Problem 1: Hva velger du?

Få 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosenters sjanse til å få 1000 dollar” (Kahneman, 2013, s. 300).

“Problem 2: Hva velger du?

Tape 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosenters sjanse til å tape 1000 dollar” (Kahneman, 2013, s. 300).

Satt ovenfor denne problemstillingen vil de fleste unngå risikoen i problem 1 og velge å få 900 dollar helt sikkert, mens i problem 2 vil de fleste velge å ta sjansen. Problem 1 presenteres med en sikker gevinst, som appellerer mer enn muligheten for en potensielt enda høyere gevinst, men også risikoen for å tape hele gevinsten. Problem 2 skremmer derimot med det sikre tapet, noe som resulterer i at de fleste vil velge å ta sjansen. Problem 1 reflekterer altså risikoaversjon, mens problem 2 reflekterer risikosøking (Kahneman, 2013, s. 301).

Videre i forskningen til Kahneman og Tversky satte de spørsmålsteget ved at disse to valgmulighetene ikke vil gi samme resultat, og dermed er de ikke fullt så representative med tanke på menneskets holdning til risiko (Kahneman, 2013, s. 301). De utformet derfor to nye scenarier:

“Problem 3: I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 1000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene:

50 prosenters sjanse til å vinne ytterligere 1000 dollar ELLER få 500 dollar helt sikkert” (Kahneman, 2013, s.301).

“Problem 4: I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 2000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene:

50 prosenters sjanse til å tape 1000 dollar ELLER tape 500 dollar helt sikkert” (Kahneman, 2013, s.301).

Formålet ved å sette disse problemene opp mot hverandre er at de resulterer i samme utfall. Du vil enten ha muligheten til å med sikkerhet bli 1500 dollar rikere, eller ta

sjansen på å tjene enten 1000 eller 2000 dollar (Kahneman, 2013). Majoriteten vil i problem 3, velge det sikre valget, mens i problem 4 vil majoriteten velge å ta sjansen (Kahneman, 2013). Det interessante her er å observere menneskers holdninger til risiko, som er akkurat det prospektteorien illustrerer; at vi velger utfallet som presenteres med gevinst, til tross for at resultatet vil bli det samme. Dette er fordi vi misliker å tape mer enn vi liker å vinne (Kahneman, 2013).

2.3.2 Forskning på alder og kjønn sin innvirkning på risikopreferanse

Alderens og kjønnets innvirkning på beslutningstagning og risikopreferanse er et område som er mye forsket på, og er ofte satt som en sentral problemstilling innenfor økonomisk teori (Powell & Ansic, 1996, s. 1). I 1990 gjennomførte Melanie Powell og David Ansic (1996) en studie hvor undersøkelsen baserte seg på å belyse hvordan kvinner og menn oppfører seg i beslutning sammenhenger, med risiko satt sentralt (Powell & Ansic, 1996, s. 1). Videre for å besvare problemstillingen baserer forskningsspørsmålet seg på påstander som at kvinner påtar seg mindre risiko enn menn, og at kvinner har andre beslutningsstrategier enn menn (Powell & Ansic, 1996, s. 2). Studien konkluderer med at kvinner fremstår som mer risikoaverse og er derfor også mindre risikosøkende enn menn (Powell & Ansic, 1996, s. 1). Det blir det også konkludert med at den strategiske tilnærmingen i form av beslutningsstrategier er forskjellige når det kommer til kvinner og menn. Derimot har ikke dette noen signifikant innvirkning når det kommer til risikopreferanse (Powell & Ansic, 1996, s. 3).

Videre er det derfor meget relevant å belyse sammenhengen mellom alder og risikopreferanse. En studie gjennomført av Karl Ove Aarbu og Fred Schroyen (2008) belyser problemstillingen om hvilken innvirkning alder har på risikopreferanser i den norske befolkningen (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 1). Metodikken i studien baserte seg på et tankeeksperiment, hvor følgende problemstilling ble stilt til individene: «Ta utgangspunkt i at du er den eneste i husholdningen som har inntekt. Ta også forutsetningen: grunnet krefter du ikke selv kan påvirke, blir du tvunget til å bytte arbeidsplass. Du kan velge mellom følgende to alternativer: Arbeidsplass 1 garanterer deg den samme inntekten som din nåværende inntekt. Arbeidsplass 2 gir deg en 50% sjans for en inntekt som er dobbelt så høy som din nåværende inntekt, men med en

50% sjans for det resulterer i en inntektsreduksjon på 1/3 av din nåværende inntekt. Hva er din umiddelbare tanke? Vil du velge alternativ 1 eller 2?» (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 6).

Individene fikk den overnevnte problemstillingen i flere versjoner. Aarbu og Schroyen kunne ved hjelp av individene sine svar, avdekke risikopreferansen og graden av risikoaversjon som respondenten innehar (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 2). Konklusjonen munner ut i at kvinner er mer risikoaverse enn menn samtidig som at risikoaversjonen øker med individenes alder, og alder har derfor en signifikant innvirkning på risikopreferanse (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 1). Videre ble det også konkludert med at de individene som er tilfreds med dagens livssituasjon er betydelig mer risikoaverse enn de individene som ikke er tilfreds med sin livssituasjon, dette uavhengig av alder og kjønn (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 1).

Det er en synkron enighet i begge studiene om at kvinner er mer risikoaverse enn menn, i tillegg blir det også belyst at alderen har en stor innvirkning på hvor mye risiko investor ønsker å påta seg. I en artikkel utgitt av Thomas Domen et al. blir det også konkludert med at viljen til å påta seg risiko reduseres i takt med at alderen til investoren øker (Domen et al., 2018, s. 2).

2.3.4 Økt fokus på kvinnelige investorer

I en artikkel skrevet av Ingvild Telle, belyses det at det frem til 2019 har det kun vært en tilstrømming på cirka 1000 nye kvinnelige investorer hvert år i Norge. Derimot i 2019, i forbindelse med covid-19, så man en markant tilstrømming på cirka 5000 nye kvinnelige investorer (Telle, 2021). Dette kan skyldes årsaker som at fokuset på det kvinnelige investoren har økt betraktelig med årene som har gått (Telle, 2021).

2.3.5 Kompetanse sin innvirkning på risikopreferanse

I en artikkel skrevet av Frode Svartdal blir Dunning-Kruger-effekten definert som «det at folk med lite kunnskap/lave ferdigheter på et område vurderer seg selv urealistisk positivt» (Svartdal, 2022). Videre kan denne effekten relateres til hvordan kompetanse har en innvirkning på risikopreferanse. Dersom et individ har lavere kompetanse, vil dette kunne resultere i at individet påtar seg en større risiko enn hva

som er hensiktsmessig, ettersom at individet handler utenfor sine egne begrensninger (Duignan, 2020).

Figur 4 - Dunning-Kruger-effekten

I Dunning-Krüger-effekten blir det også avdekket at desto mer du vet om noe, jo mer vet du at du ikke vet (Duignan, 2020). Dette vil si at dersom du har mer kompetanse om risiko, vil du kunne gjøre bedre beslutninger rundt risiko, ettersom du i større grad er klar over dine egne begrensninger, enn dersom du har lite kompetanse om emnet (Duignan, 2020).

2.3.4 Bærekraftige investeringer

I en rapport utgitt av Statistisk sentralbyrå, med tematikken bærekraftig utvikling, blir bærekraft definert som «en utvikling som sikrer behovene til dagens generasjon, uten å sette fremtidige generasjoners behov i fare» (Statistisk sentralbyrå, 2008, s. 1). Dette kan direkte relateres til bærekraft som investeringsdisiplin. Bærekraftige investeringer blir ofte omtalt som ESG, som står for environmental, social and corporate governance (The Forum for Sustainable and Responsible investments, 2022). Med andre ord skal disse tre faktorene settes sentralt, og videre sikre at fremtidige generasjoners behov er sikret og ikke står i fare (Statistisk sentralbyrå, 2008, s. 2).

I en artikkel utgitt av Alicia Adamcyk (2021) hevdes det at den yngre generasjon, sett i en investeringssammenheng, ofte drives av hvor bærekraftige den enkelte investering faktisk er. Videre blir også yngre investorer fremmet i artikkelen som en essensiell driver for vekst i bærekraftige investeringer (Adamcyk, 2021).

Motivasjonen til en slik investeringsdisiplin hos den yngre generasjon skal korrelere med at de får innsikt knyttet til at det de faktisk investerer kan ha en direkte påvirkning, og utgjøre en forskjell i verden (Cornfield, 2020). En slik investeringsform kan derfor trekkes tilbake til hvilke verdier og preferanser som spiller en rolle for investor når investeringen skal utføres.

3.0 Metode

Metode kan beskrives som det vi anvender oss av for å få svar på en problemstilling eller produsere ny kunnskap. Samtidig vil den valgte metoden bidra til å skape en større forståelse av hvordan man kan tilegne eller etterprøve kunnskap (Dalland, 2020, s.53).

I dette kapittelet vil vi presentere den valgte metoden som er benyttet for å innhente data som trengs for å videre kunne undersøke problemstillingen knyttet til hvordan alder, kjønn, verdier og kompetanse påvirker investoren sin risikopreferanse innen folkefinansiering. Metodeverktøyene som er benyttet består av primærdata og sekundærdata gjennom kvalitativ metode. Kvalitativ metode er verktøyene man benytter seg av for å samle inn kvalitative data (Grønmo, 2020). Metode skilles ofte på om den er fremstilt kvalitativt eller kvantitativt i forskning. Den kvantitative typen baserer seg på målbare dataenheter, og den kvalitative metoden baserer seg på at den skal kartlegge individers meninger og opplevelser (Dalland, 2020, s. 54).

3.1 Undersøkelsesdesign

Et undersøkelsesdesign er et rammeverk som skal vise vei for hvordan man legger opp prosessen for å belyse og besvare problemstillingen man undersøker (Jacobsen, 2005) Det finnes 3 ulike design som kan benyttes innenfor forskning; eksplorativt design, deskriptivt design og kausalt design. Kjennetegn ved et eksplorativt design er at man vet lite om temaet man undersøker og man benytter seg av en kvalitativ

datainnsamling for å få mer innsikt og dybdeinformasjon (Tjora, 2017, s.257). Ved bruk av et deskriptivt design ønsker man å beskrive eller finne en sammenheng mellom begreper eller variabler, og dette skiller seg fra et eksplorativt design fordi det er en kvantifisert beskrivelse som skal tallfestes (Sander, 2022). Et kausalt design går ut på at man ønsker å avdekke en årsak og/eller et virknings forhold mellom variabler ved bruk av kvantitativ datainnsamling (Sander, 2022).

I denne oppgaven har vi hatt en eksplorativ tilnærming da det er lite forkunnskap og empiri knyttet til problemstillingen vi undersøker. Et eksplorativt design er et utforskende design som hjelper oss med å få mer forståelse og innsikt rundt vår problemstilling (Sander, 2022). Problemstillingen i oppgaven er relativt åpen, og med et eksplorativt design har vi kontinuerlig lært mer om temaet i takt med dataene vi har samlet inn og undersøkelsene vi har utført. Dette har gjort det mulig å forandre på undersøkelsen underveis. En av teknikkene vi benyttet oss av innenfor eksplorativt design var individuelle dybdeintervju. Grunnen til at vi ikke har benyttet oss av et deskriptivt design er at vi ikke har kvantitativ data som gjør det mulig å tallfeste det vi har undersøkt (Sander, 2022). Vi har heller ikke nok ressurser til å utføre et eksperiment ved bruk av kausalt design.

3.2 Primær- og sekundærdata

Denne oppgaven inneholder både primær- og sekundærdata som er hentet inn gjennom kvalitative metoder. Data som vi selv har samlet inn for første gang for å kunne svare på den aktuelle problemstillingen defineres som primærdata (Sundbye & Nisted, 2017). Sekundærdata er data som allerede finnes og er samlet inn av andre, som for eksempel tidligere forskning og litteratur (Hansen, 2015). Denne informasjonen benytter vi oss av for å få mer kunnskap og data rundt det temaet som blir undersøkt (Survio, n.d.).

Primærdataene vi har samlet inn er gjennom direkte kommunikasjon med Perx på e-post og under møter på Zoom. Denne kommunikasjonen har vært essensiell for å avdekke Perx sine utfordringer og for å få mer kunnskap om organisasjonen og hvordan folkefinansiering fungerer. En viktig del av primærdataene er også

dybdeintervjuene som er gjennomført. Sekundærdata vi har benyttet oss av har vært litteratur, relevante artikler og tidligere forskning som har hjulpet oss med å for eksempel utarbeide spørsmålene til spørreundersøkelsen og også til å finne relevant teori.

3.3 Kvalitativ datainnsamling

Kvalitativ metode blir brukt som et verktøy for å samle inn og analysere kvalitativ data (Grønmo, 2020). Kvalitative data foreligger vanligvis i form av tekst, og det er beskrivende fremfor målbar informasjon (SurveyMonkey, n.d.). Fordelen med å benytte seg av kvalitativ metode er at vi kan få en annen innsikt og dybdeforståelse enn det vi ville fått med store, overordnede kvantitative undersøkelser (Hoffmann, 2013).

3.3.1 Kvalitativt dybdeintervju og formål

I vår oppgave var målet å få en dypere forståelse av hvordan alder, holdninger og kompetanse påvirker investoren sin risikopreferanse innen folkefinansiering. Vi så derfor på prosessen med dybdeintervjuer som den mest hensiktsmessige måten å drive informasjonsinnhenting på (Tjora, 2017, s. 120). Aksel Tjora definerer dybdeintervju som “en metode som er basert på et fenomenologisk perspektiv”, noe som vil si at personene bak forskningsoppgaven eller intervjueren ønsker å bygge en forståelse av hvordan intervjuobjektet reflekterer og opplever temaet (Tjora, 2017, s. 114).

Målsettingen bak vår valgte intervjumetode var å få en samtale og et intervju som var preget av at respondenten fikk muligheten til å reflektere fritt rundt temaene vi snakker om. Strukturen på intervjuet baserte seg på en intervjuguide utviklet av oss og det er derfor viktig å ta hensyn til og påpeke at intervjuet skulle følge en strukturert gang når det kom til tema og forslag til spørsmål som respondent kunne svare på (Dalland, 2020, s. 66). Spørsmålene vi stilte var ment for å legge opp til at respondenten kunne gå i dybden rundt sine meninger og holdninger. En viktig faktor ved samtalene var at vi som intervjuere var åpne for at respondenten kunne fortelle om andre temaer. Dette gjør at temaer som muligens ikke har blitt tatt hensyn til tidligere kan bli belyst, og få en betydning for oppgaven (Dalland, 2020, s. 66).

Intervjuene med hver respondent varte mellom 20-40 minutter og ble gjennomført både fysisk og over telefon.

3.3.2 Utvalg

Ved bruk av et kvalitativt intervju ønsker vi å gå i dybden, og derfor var det hensiktsmessig å få mye informasjon fra færre respondenter, enn mindre informasjon fra mange (Dalland, 2020, s. 81). I denne sammenheng gjennomførte vi dybdeintervjuer med 11 ulike respondenter. Vi intervjuet et strategisk utvalg for å sørge for at vi hadde intervjuobjekter med ulik kompetanse, alder og både kvinner og menn (Dalland, 2020, s.79). Grunnen til at vi har benyttet oss av et strategisk utvalg var for å sørge for at vi har respondenter som har forutsetninger til å gi oss nyttig informasjon som kan hjelpe oss med å besvare problemstillingen (Aanesen, 2020).

Det er ulike variabler ved respondentene i dybdeintervjuet som vil være viktige for videre undersøkelse. Variabler kan defineres som forskjeller og likheter mellom respondentene som vil gjøre det mulig for oss å dele respondentene inn i ulike grupper i videre drøfting (Dalland, 2020, s. 131). Eksempler på variabler er kjønn, og innenfor denne variabelen kan vi dele inn i grupper knyttet til verdiene dame og mann. En av variablene vi kommer til å bruke for å gruppere respondentene er kompetanse. Under intervjuene ba vi respondentene om å rate sin kompetanse om økonomi, sparing og investering fra 1-10. Deretter valgte vi å dele disse svarene inn i to verdier; lav og høy kompetanse. De som rangerte seg selv fra 1-4 går under lav kompetanse, og de som rangerte seg fra 5-10 defineres som de med høy kompetanse i denne undersøkelsen. Vi så på dette som mer hensiktsmessig enn å måle kompetansen ut fra utdanning, da det ikke nødvendigvis er hvilken type utdanning man har som definerer kompetansenivå innenfor et tema.

Under er en oversikt over demografien til de 13 respondentene:

Kjønn:

8 menn og 5 kvinner

Lavere kompetanse:

1-4 = 5 respondenter

Høyere kompetanse

5-10 = 8 respondenter

Alder:

22-24 år = 7 respondenter

52-65 år = 6 respondenter

3.4 Kvalitetssikring

I de aller fleste undersøkelser som gjennomføres, enten om det er en bacheloroppgave eller et annet omfattende forskningsprosjekt, vil det være feilkilder eller andre svakheter til stede som kan påvirke i større eller mindre grad (Dalland, 2020, s. 57).

Vi vil i dette kapittelet diskutere hvordan vi i lys av oppgaven har økt og kan øke både reliabiliteten og validiteten til vårt forskningsprosjekt.

3.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet omhandler hvorvidt dataene som er innsamlet, er samlet inn på en måte som gjør at de er pålitelige (Dalland, 2020, s. 62). Bakgrunnen for dette utsagnet er fordi de aller fleste intervjuprosesser vil kunne påvirkes av ulike feilkilder. Momenter som kan påvirke reliabilitet er for eksempel hvorvidt respondenten faktisk forstår spørsmålet som ble stilt, eller om mottaker har forstått hvilket svar som er gitt (Dalland, 2020, s. 63). Et annet moment, som er knyttet til støy i undersøkelsen, er hvorvidt engasjementet for temaet hos mottaker vil ha en innvirkning på respondentenes svar (Tjora, 2017, s. 235). I boken “Mellom nærhet og distanse”, skrevet av Pål Repstad, får vi vite at dersom man ønsker å redusere støyen knyttet til mottakers tematiske engasjement, og dermed øke reliabiliteten, er det viktig at vi ikke igangsetter et slikt prosjekt uten faglig og hverdagslig forståelse. I tillegg må vi være åpne for å revidere forståelsen i prosjektets gang (Repstad, 2007).

3.4.2 Validitet

Aksel Tjora definerer gyldigheten til en undersøkelse som “hvorvidt de svarene vi finner i vår forskning, faktisk er svar på de spørsmålene vi forsøker å stille” (Tjora, 2017, s. 232). Validiteten til vår studie viser i hvilken grad det er mulig å trekke gyldige konklusjoner rundt det vi undersøker. Validitet kommer i to former; ytre og indre validitet (Dahlum, 2021). Ytre validitet går ut på om det er mulig å generalisere

resultatene fra et studie, og i denne sammenhengen undersøkelsene vi har gjort. Det kan sies at ved å gjennomføre kvalitative dybdeintervjuer så kan vi si noe mer rundt temaet, men ikke nødvendigvis si at det gjelder for en hel befolkning. Indre validitet forteller om vi har samlet inn nok data for å kunne besvare problemstillingen (Dahlum, 2021).

3.5 Kritikk til valgt metode

Når det kommer til kvalitet i kvalitative undersøkelser er det tre kriterier som ofte benyttes; pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet (Tjora, 2017, s. 231). Hvordan intervjuobjektene har blitt valgt ut og hvordan relasjonen vi har til dem kan spille inn på påliteligheten til spørreundersøkelsene vi har utført (Dalland, 2020, s. 60). Det at noen av intervjuobjektene har en privat relasjon til de som stiller spørsmålene kan ha vært med på å påvirke svarene som blir gitt. Spesielt når det er snakk om sparing og penger er det ikke alt man er villig til å si til noen man kjenner. For å sette dette på spissen kommer det frem i en undersøkelse av YouGov på vegne av BlueStep Finans, Norge, at nordmenn heller snakker om kriminell fortid enn økonomi (Henriksen, 2016).

Det eksisterer også kritikk knyttet til bruk av kvalitativ metode for å besvare problemstillinger. Noen kritikere hevder at ved en studie med få deltakere er det vanskelig å forstå hvordan man kan konkludere med, for eksempel, hvorfor alle mennesker handler som de gjør (Hoffmann, 2013). Sett i ettertid, kunne det vært mer hensiktsmessig å bruke personen på gata som intervjuobjekt eller benytte seg av kvantitativ anonym spørreundersøkelse med flere respondenter. Etter å ha analysert intervjuene ble det oppdaget at det kunne vært hensiktsmessig å snakke med flere respondenter i aldersgruppen 30-50 år. Dette kunne bidratt til å avdekke mulige investorer i alle aldersgrupper. Derimot kan vi ikke være sikre på at disse faktorene har påvirket resultatet og ved å benytte dybdeintervju har vi klart å få frem mer tydelige svar på det vi undersøker.

4.0 Empiri

I dette kapittelet skal vi analysere funnene i undersøkelsene vi har gjennomført i vårt forskningsprosjekt. Vi har, som nevnt, valgt å benytte oss av kvalitativ metode, nærmere bestemt dybdeintervju. Intervjuobjektene består av 13 privatpersoner som ble stilt spørsmål relatert til nåværende spare- og investeringsmetoder, forhold til risiko, kjennskap til folkefinansiering, viktigheten av bærekraft og sosialt entreprenørskap, og til slutt satte vi dem ovenfor problemstillingene relatert til prospektteorien.

4.1 Valg av segmentering og forklaring av gruppeinndeling

Ved valg av intervjuobjekter har vi fokusert på variasjon i kjønn, alder og kompetanse, ettersom dette er sentrale momenter i problemstillingen. Undersøkelsene er anonyme, og de vil derfor kun presenteres ut fra variablene kjønn og alder, ved f.eks. M23 og K22. Variablene kjønn og aldersgrupper er nokså selvforklarende, men når det kommer til kompetansevurdering ble alle respondentene bedt om å vurdere sin egen kompetanse på en skala fra 1-10. Videre har vi delt respondentene inn i to grupper, de med lavere økonomisk kompetanse og de med høyere økonomisk kompetanse. Respondenter som oppga verdier mellom 1-4 er definert som de med lavere kompetanse, og de med verdier fra 5-10 er gruppert som de med høyere kompetanse.

4.1.1 Unge potensielle investorer, med lavere økonomisk kompetanse

Utvalget består av 3 respondenter som er identifisert som unge potensielle investorer med lavere økonomisk kompetanse. Dette utgjør ca. 23% av utvalget, og denne andelen er representert av én mann, M21, og to kvinner, K22 og K23. Alle disse har påbegynt eller fullført høyere utdanning, dog ikke innen økonomiske eller administrative fag. Det kommer frem under spørreundersøkelsene med disse respondentene at de anvender seg av tjenester som BSU, sparekonto og fond; altså tjenester med relativt lav risiko. Grunnet lav kompetanse, er valg av sparing og investeringsmåte utelukkende basert på råd og tips fra familie og bekjente. De vurderer egen økonomisk kompetanse til et gjennomsnitt på 3,5, på en skala fra 1-10.

De unge med lavere kompetanse gir uttrykk for at de har en langsiktig tidshorisont på sine investeringer, men eiendom er en gjenganger som fremtidig mål. Dette kan igjen reflekteres i at alle har BSU som en av sine investeringsmetoder. Når vi undersøker bakgrunnen bak motivasjon for sparing er det et gjentakende mønster i svarene, gjennom utsagn som: “jeg sparer fordi det er viktig, og fordi alle andre gjør det”. Når det kommer til folkefinansiering, hadde ingen fra utvalget noe formening om hva dette innebærer. Av den grunn forklarte vi respondentene hva lånebasert folkefinansiering til privatpersoner er. Respondentene syntes det var en interessant tjeneste, men var likevel skeptiske til å selv investere i folkefinansiering, mye på grunn av begrensede ressurser.

Videre i intervjuene ønsket vi å få respondentene til å reflektere rundt risiko. Alle i utvalget anser seg å være relativt risikoaverse, og synes risiko er skremmende. K23 tydeliggjør dette gjennom utsagnet; “dersom alle gjør det, kan jo ikke risikoen være så høy”. For å få andre innfallsvinkler og synspunkter på folkefinansiering, stilte vi spørsmål rundt sosialt entreprenørskap og bærekraft. Her fikk respondentene blant annet reflektere over hvor villige de er til å hjelpe kjente eller ukjente økonomisk. Alle respondentene svarer at de liker tanken, og at dette er noe de gjerne ønsker å gjøre hvis de har muligheten. Dersom dette er til familie og venner svarer mange at de ikke har noe ønske om avkastning på de bortlånte pengene. Derimot er sperren ved å låne ut til ukjente, større en kjente, og avkastningen bør reflektere således. Det er ingen av funnene som tyder på at kjønnet har noen bemerkelsesverdig påvirkning på avgjørelser om spare- og investeringsmåte i dette utvalget.

4.1.2 Unge potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse

Unge potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse, utgjør ca. 30% av respondentene og består av tre menn, M23₁, M23₂ og M24, og én kvinne, K22. Alle har påbegynt eller fullført høyere utdanning innenfor økonomiske fag og arbeider i bransjen. Dette reflekterer nokså god kompetanse og forståelse om temaene i undersøkelsen. Flertallet av objektene anser seg å være risikoaverse, men M23₁ beskriver seg selv som risikosøkende og forbinder dette med spenning, muligheter og gevinst. Alle i utvalget benytter seg av sparekonto, M23₁, M23₂ og M24 sparer i

aksjefond, M23₁, M24 og K22 sparer i BSU, og K22 benytter seg også av fond. Respondentene legger ned betydelig tid på vurdering av spare- og investeringsmetoder. Dette segmentet vurderer egen kompetanse til et gjennomsnitt på 6, på en skala fra 1-10.

Utvalget representerer både langsiktige og kortsiktige tidsperspektiver på sine investeringer, men sparing til og investering i eiendom er også et stort og viktig fokus for denne målgruppen. Når det kommer til motivasjon bak sparingen, spiller egne meninger og vurderinger en viktigere rolle. De påvirkes også av familie og bekjente, men vektlegger egne meninger i større grad. Intervjuobjektet M24 sier “jeg verdsetter egne valg svært høyt”, og han ønsker å styre dette selv, og tar mye læring av å prøve og feile. Gjeldende folkefinansiering hadde alle hørt om dette tidligere, men ingen hadde erfaringer å vise til. Ut fra deres inntrykk forbinder alle konseptet med høy risiko, og flere mener dette muligens ikke vil være verdt gevinsten for dem. M24 og M23₂ nevner at de er i oppstartsfasen av å begynne å tjene penger, og er ikke på et sted i livet der de ønsker å påta seg mer risiko enn nødvendig. De anser det derfor som “tryggere” å benytte seg av spare- og investeringsmetoder de har større kjennskap til.

Mot slutten av intervjuene ønsket vi å få respondentene til å reflektere over bærekraft og sosialt entreprenørskap. Ut fra svarene deres er det tydelig at avkastningen trumfer viktigheten av bærekraft og dette har derfor ikke veldig stor innvirkning på deres investeringsbeslutninger. De forbinder sosialt entreprenørskap med at flere samarbeider om å løse et samfunnsmessig problem, og ser ikke bort fra at folkefinansiering kan være en god bidragsyter. Til tross for dette føler de som nevnt ikke at de er i en økonomisk situasjon til å investere i folkefinansiering. Det observeres ingen bemerkelsesverdige kjennetegn på at kjønnen har stor påvirkning på beslutningene i dette utvalget, dog er M23₁ mer risikosøkende når det kommer til investeringer enn de andre i utvalget.

4.1.3 Eldre potensielle investorer, med lavere økonomisk kompetanse

Gruppen som blir definert som eldre potensielle investorer, med lavere økonomisk kompetanse, består av én mann, M54, og én kvinne, K59. Begge vurderer sin egne økonomiske kompetanse til 4 på skalaen fra 1-10. Respondentene har ingen høyere utdanning, men begge er i fast arbeid, dog ikke økonomirelatert. K59 investerer i fond, pensjon, bank og eiendom med lav risiko. M54 har en del kapital plassert på en aksjesparekonto, men har ikke foretatt seg noen andre investeringer i løpet av livet.

Valgene respondentene tar bærer preg av at de har langsiktige tidsperspektiver på sine investeringer. K59 uttaler seg blant annet; "har ikke så mye slingring økonomisk, men pensjon er jo frem i tid og er derfor viktig". Respondentene søker lav risiko når det kommer til de investeringene de tar, men ønsker fortsatt å få litt avkastning, noe som viser seg gjennom utsagnet til M54; "man bør ikke ta større sjanser enn det man tåler, men fortsatt litt risiko så det får avkastning". K59 er kun villig til å ta på seg risiko ved sine investeringer dersom det er aksjer i firmaet hun jobber hos, og M54 har kun investert i aksjesparekontoen på grunn av tips fra nærmeste familie.

Når det kommer til folkefinansiering, var dette noe K59 så vidt hadde hørt om tidligere, men M54 hadde ingen kjennskap til dette. Etter å ha fått en ordentlig forklaring av dette, svarte begge at de ikke kunne tenkt seg å prøve på denne typen investering. Begge sier at det virker for usikkert, og de tror at de kunne fått bedre avkastning andre steder. Derimot synes de at det høres ut som en fin løsning for de som ønsker lån utenfor banken, og at de ville ha søkt om et slikt lån dersom det var nødvendig. K59 uttaler seg også; "jeg tror at det kommer til å bli mer vanlig med denne typen finansiering i Norge", men tillegger at "dette er en relativt ny investeringsform, og jeg ønsker ikke å være prøvekanin".

Videre ble det stilt spørsmål om bærekraft og sosialt entreprenørskap knyttet til investeringer. For M54 er det ingen spesielle verdier som spiller inn ved valg, da han ikke foretar seg egne investeringer. K59 sier at barnearbeid og grønne verdier spiller en rolle ved valg av investeringer, men sier også; "vil gjerne velge rett når det

kommer til bærekraftighet, men dersom det er to utelukkende alternativer hvor jeg må ta et valg, så velger jeg lett å tjene mye penger fremfor å investere bærekraftig”.

Motivasjonen bak investeringene i dette segmentet kommer i større grad fra at de er i en økonomisk situasjon der de ønsker å forvalte pengene sine på en måte som gjør at de får en god avkastning. De lar seg også påvirke av familie og bekjente og lytter til anbefalinger de får, men forsøker også å ta del i vurderingsprosessen så godt de kan. Dette henger sammen med at de anser seg selv å være risikoaverse, og ønsker derfor å være innforstått med hva de faktisk legger pengene sine i. De har tro på at folkefinansiering kan være et godt bidrag til å løse et sosialt problem, og mener dette er en god utvikling for fremtiden, men det er ikke en faktor som gjør at de ønsker å være en bidragsyter til dette. Avkastningen trumfer hos dette segmentet.

4.1.4 Eldre potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse

Til slutt, skal vi se på eldre potensielle investorer, med høyere økonomisk kompetanse. Respondentene utgjør ca. 30% av det totale utvalget, og består av tre menn, M54, M52 og M65, og én kvinne, K64. Kompetansen til de fire har et gjennomsnitt på 8,25, og alle har høyere utdanning. M54, M52 og K64 har master innenfor økonomirelaterte fag og jobber også innenfor dette feltet. Fellesnevnerne blant de fire respondentene er at de investerer i aksjer, fond og eiendom. Sett bort i fra respondent M52 så sparer også alle respondentene i sin hverdagslige bank. De har et langsiktig perspektiv på investeringene sine, men vektlegger det at man ikke lever evig og tar også hensyn til dette. Respondentene er reflekterte rundt sine valg, og påvirkes i mindre grad av anbefalinger fra andre. De verdsetter egne vurderinger svært høyt, og føler selv de har nok kunnskap til å foreta slike vurderinger på egenhånd.

Når det kommer til holdning til risiko, er det både likhetstrekk og ulikheter i svarene til respondentene. M65 og M54 er ikke villig til å ta store sjanser, og ønsker å ha så liten risiko som mulig knyttet til sine investeringer. Dette vises i utsagn som; “jeg tiltrekkes av trygge stabile investeringer” og “jeg tar ikke store sjanser”. M52 og K64 har relativt høy risiko på sine aksjeinvesteringer, men forholder seg risikoaverse

når det kommer til bankinvesteringer og investeringer på ‘en hverdagslig basis’. Alle respondentene anerkjenner at de har lang erfaring med sparing og investeringer, og de kan vise til at de alle på et tidspunkt har påtatt seg større risiko enn hva som har vært hensiktsmessig, og dermed har gjennomført noen dårlige investeringer.

Folkefinansiering er noe alle i dette utvalget har hørt om tidligere. De synes alle det er et interessant konsept, og K64 beskriver det som “veldig enkelt”. Når det kommer til opplevd risiko knyttet til folkefinansiering var det variert respons. M65 og M52 opplever at risikoen er høy, som utdypes av M52 med; ‘risikoen er nok høy, dette er fordi jeg selv tror at default er et meget potensielt scenario’. Derimot tror M52 at denne risikoen må ligge mye hos plattformene, og mindre hos investor. K64 underbygger også dette utsagnet med: ‘risikoen ligger veldig mye hos selskapene som driver dette. Selskapene scanner kundene og undersøker dem godt’, og fortsetter videre med å understreke at risikoen for investor oppfattes som lav.

Verdier som er viktige for disse respondentene når de gjør investeringer bærer preg av at de tenker mye på barna sine når de investerer. Miljø er en viktig faktor, men den er ikke avgjørende. Når det kommer til folkefinansiering som en del av delingsøkonomien, sier blant annet M52 at: ‘det er viktig å være en bidragsyter i samfunnet, og dette kunne vært med på å få meg til å gjennomføre en slik investering’. Dette utvalget er generelt betydelig mer åpne for folkefinansiering og å selv benytte seg av dette som en investeringsmetode. Flere vektlegger at det gir god avkastning i forhold til risiko, men legger til at dersom de investerer i dette skulle de hatt råd til å tape pengene.

4.2 Oversikt over risikopreferanse knyttet til kjønn og alder

Variabelen kvinner besto av 3 risikoaverse respondenter, 2 risikonøytrale respondenter og 0 risikosøkende respondenter, noe som tilsvarer hhv. 60%, 40% og 0%. Når det kommer til variabelen menn, anså 5 seg som risikoaverse, 2 som risikonøytrale og 1 som risikosøkende, noe som tilsvarer hhv. 62,5%, 25% og 12,5%. Det er kun én av kvinnene som oppgir at hun investerer i aksjer, noe som vil si 20%, mens det er 7 av mennene som oppgir at de investerer i aksjer, noe som utgjør 87,5%.

Av de 7 unge respondentene fremstår 57% som risikoaverse, 29% som risikonøytrale og 14% som risikosøkende, og av de 6 eldre respondentene fremstår 67% som risikoaverse, 33% som risikonøytrale og 0% som risikosøkende. I undersøkelsen vår var det kun én respondent, M23, som betraktet seg selv som meget risikosøkende.

4.3 Resultater av spørsmål relatert til prospektteorien

Prospektteorien belyser, som nevnt i kapittel 2.3.1, hvordan vi mennesker tar beslutninger basert på den opplevde gevinsten kontra det opplevde tapet. Ettersom vi har benyttet oss av denne teorien som en del av vårt teoretiske rammeverk, synes vi det var interessant å teste dette under gjennomførelsen av dybdeintervjuene. Vi satte derfor intervjuobjektene våre overfor problemstillingene utformet av Kahneman og Tversky, som vi presenterte tidligere under kapittel 2.3.1 (Kahneman, 2013, s.300-301). De måtte altså velge ett av utfallene i hver problemstilling;

Problemstilling 1:

<p>“Problem 1: Hva velger du? Få 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosents sjanse til å få 1000 dollar” (Kahneman, 2013, s. 300).</p>	<p>“Problem 2: Hva velger du? Tape 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosents sjanse til å tape 1000 dollar” (Kahneman, 2013, s. 300).</p>
---	---

Problemstilling 2:

<p>“Problem 3: I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 1000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene: 50 prosents sjanse til å vinne ytterligere 1000 dollar ELLER få 500 dollar helt sikkert” (Kahneman, 2013, s.301).</p>	<p>“Problem 4: I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 2000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene: 50 prosents sjanse til å tape 1000 dollar ELLER tape 500 dollar helt sikkert” (Kahneman, 2013, s.301).</p>
---	--

Figur 5 - Prospektteorien

Videre ble respondentene bedt om å begrunne kort hvorfor de valgte som de gjorde. På problem 1 velger alle respondentene å få 900 dollar helt sikkert, og dermed unngå risikoen. De fleste begrunner dette med at differansen er så liten at de ikke er villige til å gamble, til tross for veldig gode odds. På problem 2 velger 4 av 13 å tape 900 dollar helt sikkert ettersom oddsen er såpass lav for å beholde 1000 dollar. 9 av 13 velger 90% sjanse for å tape 1000 dollar, og begrunner dette med at differansen ikke er så stor og da ønsker de heller muligheten til en potensiell gevinst. Handlemåten til respondentene stemmer overens med Kahneman og Tversky sin teori, da de sier at den sikre gevinsten appellerer i problem 1 som resulterer i at flertallet unnviker risikoen, mens det sikre tapet skremmer i problem 2 som resulterer i at flertallet velger å påta seg risikoen (Kahneman, 2013, s.300-301).

Problem 3 og 4 representerer like utfall, uansett hva du velger. Problem 3 er presentert med gevinst, og problem 4 er presentert med tap. I problem 3 velger 10 av 13 respondenter å få 500 dollar helt sikkert, mens 3 av 13 velger å ta sjansen. I problem 4 velger 11 av 13 å ta sjansen, mens 2 av 13 velger å tape 500 dollar helt sikkert. Atferden stemmer overens med teorien ettersom Kahneman og Tversky forklarer at problem 3 er fremstilt med sikker gevinst som igjen appellerer i større grad enn å påta seg risiko for å potensielt vinne enda mer, mens problem 4 fremstilles med et sikkert tap, noe som skremmer og dermed gjør at flere er villige til å påta seg risiko (Kahneman, 2013, s.300-301).

4.4 Oppsummering av empiri

I dette kapittelet vil vi oppsummere funnene som er gjort i de 13 dybdeintervjuene. Presentasjonen er segmentert ut fra alder og kompetanse, i tillegg til at intervjuobjektene skilles på kjønn i teksten. Totalt har vi intervjuet 3 yngre med lavere økonomisk kompetanse, 4 unge med høyere kompetanse, 2 eldre med lavere kompetanse og 4 eldre med høyere kompetanse.

Undersøkelsen viser at av de med lavere økonomisk kompetanse, var det kun én av fem som hadde hørt litt om folkefinansiering tidligere. Kjennetegn hos de med lavere kompetanse er at de hovedsakelig investerer langsiktig og at de søker lav risiko, men

gjærne vil ha litt avkastning på sine investeringer. Hos de yngre med lavere kompetanse er det viktig med tips fra familie og bekjente for å gjennomføre investeringer. Dette er noe de eldre med lavere kompetanse også verdsetter, men de vektlegger egne meninger i større grad. Av de med høyere økonomisk kompetanse, har alle hørt om folkefinansiering i ulik grad tidligere. Det kommer frem at det er ulike oppfatninger av hva folkefinansiering innebærer, og flere av respondentene assosierer dette med donasjon fremfor l nbasert. Investeringsvanene til de med høyere kompetanse kjennetegnes av at de investerer både kortsiktig og langsiktig. De verdsetter egne vurderinger høyt, og påvirkes i mindre grad av andre.

Undersøkelsene bærer preg av at det er mange likheter mellom respondentenes forhold til risiko. Det er et flertall av risikoaverse og risikonøytrale respondenter, og kun én risikosøkende respondent. De samme tendensene ser vi ved hjelp av prospektteorien. Når det kommer til om folkefinansiering innebærer høy risiko f r vi ulike svar. Det er usikkerhet knyttet til om risikoen vil ligge hos långiver eller plattformen dersom låntaker ikke har mulighet til å betale. Respondentene stiller seg positive til folkefinansiering som en bærekraftig investering, men avkastningen trumfer disse verdiene for mange. Det er spesielt begrensede ressurser hos de yngre respondentene som gjør at avkastningen er viktigere enn å bidra til delingsøkonomien. For de eldre med høyere kompetanse er det mer aktuelt å faktisk investere i en plattform som Perx, og flere respondenter sier at de synes at det er en interessant tjeneste.

5.0 Analyse og diskusjon

I dette kapitlet vil vi bruke teorien og resultatene fra våre unders kkelser til å diskutere problemstillingen, som er som følger:

‘‘Hvordan påvirker alder, kjønn, verdier og kompetanse investor sin risikopreferanse innen folkefinansiering?’’

Vi vil først diskutere de potensielle investorenes oppfatning av folkefinansiering, f r vi videre drøfter deres holdninger til risikobegrepet. Deretter vil vi ta for oss hvordan

de avgjørende faktorene i problemstillingen påvirker risikopreferanse. Disse er kompetanse, kjønn, alder og verdier. Til slutt skal vi forsøke å definere investorprofilen i lånebasert folkefinansiering. Verktøyene som vil bli benyttet for å gjøre dette er informasjonen som er kommet frem i teorien og funnene vi har gjort i analysen av intervjuene.

5.1 De potensielle investorenes oppfatning av folkefinansiering

En viktig faktor for å besvare problemstillingen har vært å kartlegge hvilken oppfatning de potensielle investorene har av folkefinansiering. 9 av respondentene fra intervjuene hadde kjennskap i ulik grad til dette fra før, men de 4 resterende måtte få det introdusert for første gang under intervjuene. I kapittel 2.2 definerer vi at vi tar for oss lånebasert folkefinansiering i vår oppgave, men det kommer frem at de fleste respondentene forbinder dette temaet med donasjon fremfor lån og investering. Dette kan tyde på at de som vet om folkefinansiering fra før muligens ikke knytter dette til tjenestene Perx tilbyr, og derfor heller ikke ser, eller vet om, muligheten til å benytte seg av dette som et alternativ til andre investeringer.

I kapittel 2.1 nevner vi at folkefinansiering kan være en av driverne for utviklingen av finansiell teknologi og at det kan effektivisere den tradisjonelle låne- og finansieringsmodellen. Alle respondentene stiller seg positive til dette, og sier at det er en tjeneste de kunne benyttet seg av selv som låntaker i stedet for for eksempel et forbrukslån hos banken. Derimot oppfattes det ikke som like attraktivt å være långiver, og flere stiller seg skeptiske til om dette vil være lønnsomt i forhold til andre investeringsalternativer. Dette bunner hos mange i at det er en lite dokumentert og utprøvd investeringsform i Norge. Som nevnt i kapittel 2.3 er en av utfordringene knyttet til investering i folkefinansiering relatert til faktorer som svindel, uflaks eller dårlig intern ledelse, også definert som operasjonell risiko, og folkefinansieringsmarkedet kan med stor sannsynlighet oppleve økonomiske virkninger (Baici, et al., 2017). Dette kan være noe av grunnen til at respondentene er usikre på å investere i folkefinansiering og har et jevnt over lavt engasjement for å være långiver til en plattform som Perx.

De potensielle investorenes oppfatning av folkefinansiering kan oppsummeres med at de fleste av respondentene har kjennskap til dette, men ikke nødvendigvis den lånebaserte formen av folkefinansiering som vi undersøker. Det oppfattes som mer attraktivt å være låntaker enn långiver, noe som også kan ses i utfordringen Perx har knyttet til at de har flere som ønsker å låne penger og færre som vil investere, jf. kapittel 1.2.

5.2 De potensielle investorenes holdning til risikobegrepet

Ved undersøkelse av hvilken innvirkning alder, kjønn, verdier og kompetanse har på risikopreferanse innen folkefinansiering har det vært essensielt å avdekke hvilken holdning potensielle investorer har til begrepet risiko. I kapittel 2.4 defineres risiko som en sannsynlighet for at noe skal avvike fra det som forventes, i positiv eller negativ retning (Lillebø, 2005, s.389). Som avdekket i kapittel 2.3 kan holdninger til risiko og investeringer deles inn i tre hovedbolker; risikoavers, risikonøytral og risikosøkende (NOU 1994: 6, kap. 4). I intervjuene kommer det frem at 7 av respondentene karakteriserer seg som risikoaverse, 5 som risikonøytrale og 1 som risikosøkende. Dette kan tyde på at de fleste er opptatt av trygge investeringer, mens hos noen er det andre parametere enn risikoen som verdsettes hos investoren (NOU 1994: 6, kap. 4).

Prospektteorien fra kapittel 2.3.1 skapte et grunnlag for de siste spørsmålene i spørreundersøkelsen, og vi benyttet oss av disse spørsmålene for å se om vi kunne identifisere noen forskjeller på risikopreferansene de oppga og risikoatferden de viste da de besvarte de fire problemene. Besvarelsene viste at de fleste respondentene vil velge det trygge alternativet når det kommer til gevinst, men er villig til å ta sjanser for å unngå tap. Dette passet overens med funnene knyttet til at de fleste respondentene er risikoaverse eller risikonøytrale, og svarene stemte også overens med Kahneman og Tversky sin teori (Kahneman, 2011, s. 278).

Svarene til flere av respondentene når det kommer til hva de forbinder med ordet risiko er at det er noe skummelt. For at mange av respondentene skal være villige til å ta risiko ønsker de at noen, gjerne i nær krets, skal gjøre dette først. Dette kan tyde på

at dersom de potensielle investorene skal engasjere seg i tjenestene til Perx er det viktig for dem at noen kan vise til at de har gjort dette tidligere og at de kan forsikre dem om at det ikke er en stor risiko knyttet til en slik investering. Vi observerer at alle respondentene er mer villig til å ta på seg risiko som låntaker fremfor som långiver når det kommer til folkefinansiering. Mye av grunnen til dette kan være likviditetsrisikoen knyttet til en slik investering, som er nevnt i kapittel 2.4.2. Det vil ikke være mulig for investorene å selge eller ta ut pengene før løpetiden er omme (Norges Bank, 2013), noe som for de potensielle investorene kan virke skummelt når det kommer til et såpass lite utprøvd investeringsområde.

Det er ulike oppfatninger hos respondentene når det kommer til om det å investere i lånebasert folkefinansiering innebærer høy risiko. Det kommer frem i empirien at noen frykter muligheten for at låntaker ikke vil ha mulighet til å betale, mens andre understreker at denne risikoen ligger hos selskapet, og ikke långiver. Som nevnt i kapittel 2.4.1 går låntaker gjennom en grundig kredittsjekk, men det finnes alltid en risiko for at låntaker ikke klarer å møte vilkårene som blir satt (Brown & Moles, 2014, s. 14). I en situasjon hvor en potensiell investor er usikker på hva som skjer dersom dette oppstår, kan det være essensielt for Perx å informere om samarbeid de har med inkassoselskaper dersom låntaker skulle gå personlig konkurs (Perx Folkefinans, 2022).

5.2.1 Kompetansens innvirkning på risikopreferanse

For å finne ut av hvem som er potensielle investorer for Perx er det interessant å se på om kompetanse har noen innvirkning på risikopreferansen. Dersom vi ser bort i fra alder, og kun fokuserer på kompetanse, ser vi ved hjelp av intervjuene at de med mindre kompetanse stiller seg mer skeptiske til å ta risiko enn de som har mer kompetanse. Ut fra Dunning Krüger-effekten, som sier at «folk med lite kunnskap/lave ferdigheter på et område vurderer seg selv urealistisk positivt» (Svardal, 2022), så kan vi se at dette ikke stemmer overens med de funnene vi har gjort når kompetanse møter risikopreferanse. Respondentene med lavere økonomisk kompetanse vurderer seg selv til verdier mellom 1 og 4, og er svært åpne om at dette ikke er deres sterkeste fagfelt. Vi observerer altså at våre respondenter med mindre kompetanse ikke overvurderer sin egen kompetanse når det kommer til risiko. Dette

tydeliggjøres også ved at de med lavere kompetanse verdsetter ytre rådgivning høyt, mens de med høyere kompetanse stoler på egne vurderinger, som vi ser i kapittel 4.1.1 og 4.1.3.

Ifølge våre undersøkelser, vil det altså kreve at investorer med kompetanse må gå foran som et “forbilde” for at risikopreferansen til investorer med mindre kompetanse skal økes. Dette kan begrunnes i at alle respondentene med høyere økonomisk kompetanse er kjent med folkefinansiering fra tidligere, versus de med mindre økonomisk kompetanse hvor kun én i utvalget hadde hørt om det. Dette kan også begrunnes i utsagn fra respondentene med mindre økonomisk kompetanse, at de ønsker erfarne forbilder til å markere investeringene som trygge, før de selv ønsker å utføre det.

5.2.2 Kjønnets innvirkning på risikopreferanse

Som belyst i kapittel 2.3.2, er hvilken innvirkning kjønn har på beslutningstaking og risikopreferanse et område som er mye forsket på og en sentral problemstilling innenfor økonomisk teori. For å kartlegge risikopreferanse hos potensielle investorer vil også denne variabelen være hensiktsmessig å undersøke for oss, nettopp for å vite hvordan kjønn påvirker åpenhet for å investere i en plattform som Perx. I følge studien til Melanie Powell og David Ansic (1996), nevnt i kapittel 2.3.2, fremstår kvinner som mer risikoaverse enn menn (Powell & Ansic, 1996, s. 1). Dette kan underbygges ved hjelp av studiet til Karl Ove Aarbu og Fred Schroyen (2008), som også konkluderte med at kvinner er mer risikoaverse enn menn (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 1).

Til tross for konklusjonene i studiene over, tyder ikke resultatene på at det er noen bemerkelsesverdige forskjeller når det kommer til risikopreferanse basert på kjønn i vår undersøkelse. Vi ser en større andel risikosøkende menn, men denne ene respondenten er ikke nok til at vi kan konkludere med at det er en stor forskjell. En faktor som kan ha bidratt til at vi ikke observerer betydelige forskjeller i risikopreferanse, basert på kjønn, kan blant annet være det økte fokuset på viktigheten av kvinnelige investorer, og den tilhørende veksten (Telle, 2021).

Selv om vi ikke observerer store forskjeller i hvilken risikopreferanse de ulike kjønnene har, ser vi en betydelig forskjell i hvordan menn og kvinner investerer. Funnene i undersøkelsen viser at de fleste respondentene, uavhengig av kjønn, velger å benytte seg av langsiktige investeringer som fond, eiendom og BSU. Derimot, kommer det frem at det er en betydelig større prosentandel av menn som velger å investere i aksjer, kontra kvinner. Flere av mennene som investerer i aksjer sier at dette ikke nødvendigvis er trygge eller langsiktige investeringer, noe som kan tolkes som at noen menn kanskje er mer risikosøkende enn kvinner når det kommer til noen investeringer, ifølge vår undersøkelse.

5.2.3 Alderens innvirkning på risikopreferanse

I studiet til Aarbu og Schroyen (2008) som er nevnt over, undersøkte de, i tillegg til kjønn, hvilken påvirkning alder har på risikopreferanser i den norske befolkningen (Aarbu & Schroyen, 2008, s. 1). Dette er også en av variablene vi har undersøkt for å avdekke risikopreferanse til investorene når det kommer til folkefinansiering. Som nevnt i kapittel 2.3.2, var konklusjonen på studiet at risikoaversjonen øker med individets alder, og at denne variabelen derfor har en signifikant innvirkning på risikopreferanse.

I vår undersøkelse ble det ikke avdekket noen betydelige forskjeller i risikopreferanse basert på alder. Derimot, kan et annet relevant punkt kan være at risikoaversjonen til de eldre respondentene i større grad baserer seg på at de ikke har behov for å risikere tap, mens de yngre respondentene i flere tilfeller fremmer at de ikke har økonomi til å ta mye risiko. Dette kan også belyses gjennom at de eldre investorene har en aldersmessig kortere gjenværende levetid.

5.3 Investeringsatferd basert på verdier

I kapittel 2.2 presenterte vi at Heggernes sammenligner folkefinansiering med en tradisjonell dugnad (Heggernes, 2016, s. 1), og at folkefinansiering ble omtalt som en lokal bidragsyter i en studie utgitt av PwC i regi av den Europeiske kommisjon (Odorovic et al., 2021, s. 54). Noen individer har et behov og ønske om at investeringene de foretar seg er bærekraftige, og det kan derfor være interessant å undersøke om investor ville vært mindre risikoavers dersom en investering hos Perx

oppfattes som bærekraftig. Det kommer frem i empirien at noen av respondentene kunne tenkt seg å investere i Perx på bakgrunn av at det er en måte å hjelpe andre, mens noen respondenter mener at det finnes bedre måter å hjelpe på.

Som nevnt i kapittel 2.3.4, utga Alicia Adamcyk (2021) en artikkel som hevdet at den yngre generasjon ofte drives av hvor bærekraftige den enkelte investering faktisk er, og de yngre investorene blir fremmet i artikkelen som en essensiell driver for vekst i bærekraftige investeringer (Adamcyk, 2021). Funnene i empirien kan tyde på at flere i den yngre generasjonen er åpne for å investere i folkefinansiering for å gjøre en bærekraftig investering og hjelpe andre. Derimot er det ikke mange av dem som har økonomi til å gjennomføre dette på nåværende tidspunkt. De eldre respondentene var motiverte til å faktisk gjennomføre en slik investering for å bidra til delingsøkonomien, noe som kan begrunnes i at de har mer stabil økonomi, og dermed har mulighet til å gjøre dette. For de fleste trumfer avkastningen fremfor om det er en bærekraftig investering, til tross for grønne verdier. Dette gjelder begge aldersgrupper.

Tanken bak folkefinansiering som en bærekraftig investering er noe flere av respondentene stiller seg positive til, men økonomisk situasjon og avkastning er faktorer som kan påvirke om de faktisk handler på disse verdiene. Det kommer også frem i empirien at respondentene gjerne låner bort penger, men at terskelen for å låne bort penger til ukjente er mye høyere enn å låne bort til en bekjent. Dette bærer preg av at det jevnt er positivt engasjement rundt konseptet til lånebasert folkefinansiering, men at det er lavt engasjement for å benytte seg av dette selv. Mange søker også trygge investeringer og ønsker ikke å sette pengene sine i ting de ikke vet hva er.

5.3 Investorprofilen i lånebasert folkefinansiering

I dette avsnittet ønsker vi å samle de øvrige avsnittene, for deretter å kunne trekke ut synergieffekter for å kunne se på de samlet. Dette vil resultere i at vi kan definere den potensielle investorprofilen i lånebasert folkefinansiering. I avsnittet som omhandler hvordan potensielle investorer ser på risikobegrepet, blir det avdekket viktigheten av at investeringen er utprøvd av noen som individet stoler på, for å redusere

risikoaversiteten. Synergiene fra dette delkapittelet vil derfor være at det må være en i nær omkrets, som kan gå god for og råde til folkefinansiering som investeringskilde.

I kapittel 5.2.1, blir det avdekket at individene med mindre kompetanse stiller seg mer skeptiske til å påta seg risiko enn de med mer kompetanse. folkefinansiering blir definert som et investeringsalternativ med en relativt høy tilhørende risiko (Fyksen & Framstad, 2021). Det vil derfor være hensiktsmessig å tilby et slikt produkt til potensielle investorer med høyere risiko, da de også har et mer edruelig forhold til risiko versus avkastning jf. kapittel 4.1.4.

Videre belyste vi også hvilken innvirkning kjønn har på risikopreferanse. Her fant vi derimot ingen merkverdige funn, som tilsier at det skulle være noen betydelig forskjell på om den potensielle investoren har kjønnen mann eller dame jf. kapittel 5.2.2. Alderens innvirkning ble også belyst på et isolert nivå. Basert på våre undersøkelser ble det også her konkludert med at individets alder ikke har noen merkverdig betydning på hvem som passer best til en slik investeringsform. Derimot ble det funnet at flere av våre unge investorer ikke følte at de var likvide nok til å påføre sine oppsparte midler den aktuelle risikoen jf. kapittel 5.2.3. På den andre siden vil dette kunne tyde på at eldre investorer derfor er en mer aktuell målgruppe for folkefinansiering.

Det vil derfor kunne være hensiktsmessig å påstå at investorprofilen i folkefinansiering segmenteres til: Eldre investorer med høyere kompetanse som har et ønske om et samfunnsmessig engasjement. Derimot med forbeholdet om at de har hørt om og blitt anbefalt folkefinansiering igjennom noen individet stoler på.

6.0 Konklusjon

Som en avsluttende del på bacheloravhandlingen innenfor økonomi og administrasjon, med Perx folkefinansiering som samarbeidspartner har vi forsøkt å drøfte rundt hvordan risikobegrepet, kompetansenivå, kjønn, alder og verdier henger sammen med risikopreferanse innenfor folkefinansiering. Vi har basert oppgaven på et individnivå, og nærmere undersøkt innenfor segmenteringene for lavere og høyere

kompetanse, med alder som en tilleggsparameter. Basert på funnene som er blitt gjort i prosessen, har vi ønsket å svare på problemstillingen:

‘‘Hvordan påvirker alder, kjønn, verdier og kompetanse investor sin risikopreferanse innen folkefinansiering?’’

For å få et representativt svar på vår problemstilling har vi benyttet oss av en eksplorativ og kvalitativ tilnærming, da det er lite forkunnskap og empiri knyttet til problemstillingen. Dette hjalp oss med å få en større forståelse og innsikt til å besvare vår problemstilling. Ut fra den gjennomgåtte teorien og utfallene av våre undersøkelser har vi fått samlet inn meget relevant og interessant data.

Dette var med på å definere hvilken potensiell investor som passer til lånebasert folkefinansiering, og vil kunne bidra til å hjelpe Perx Folkefinansiering med å posisjonere seg bedre for å tiltrekke seg flere potensielle investorer. Ut fra en sammenstilling av sentral økonomisk teori knyttet til risikopreferanse, har vi kunnet definere den optimale investoren for folkefinansiering. Dette konkluderes med å bli: Eldre investorer med høyere økonomisk kompetanse, og som har et samfunnsmessig engasjement. Et viktig fokus for Perx bør også være omdømmerelatert. Større kjennskap og et godt rykte kan bidra til at investorene forbinder denne typen folkefinansiering med lavere risiko. Dette en konklusjon på bakgrunn av hvordan alder, kjønn, verdier og kompetanse påvirker en potensiell investor sin risikopreferanse.

Kilder

- Aanesen, K. H. (2020, 21. oktober). *Forskningsutvalg i kvalitative forskningsprosjekt - Sosiologi og sosialantropologi*. NDLA.
<https://ndla.no/nb/subject:1:fb6ad516-0108-4059-acc3-3c5f13f49368/topic:1:860e0dc0-7691-4b90-ba3b-8a00c39c9448/topic:1:6422199b-cd4c-4728-8560-e357482c14d2/resource:3ce09eca-78cb-432f-912a-1baeb9c4607>
- Aarbu, K. O. & Schroyen, F. (2009). Mapping risk aversion in Norway using hypothetical income gambles, 1-49. <https://openaccess.nhh.no/nhh-xmlui/bitstream/handle/11250/163174/dp2009-13.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Adamcyk, A. (2021, 21. mai). Millennials spurred growth in sustainable investing for years. Now, all generations are interested in ESG options. *CNBC*.
<https://www.cnbc.com/2021/05/21/millennials-spurred-growth-in-esg-investing-now-all-ages-are-on-board.html>
- Advokatforeningen. (2019). *Forslag til regler for folkefinansiering* (Høringsuttalelse). Advokatforeningen.
<https://www.advokatforeningen.no/aktuelt/horingsuttalelser/2019/september/forslag-til-regler-for-lanebasert-folkefinansiering/>
- Andresen, M. E. (2021, 14. desember). *Nyttefunksjon*. Store Norske leksikon.
<https://snl.no/nyttefunksjon>
- Bache, W. I. (2021, 11. mai). *FinTech, BigTech og krypto – vil ny teknologi gjøre bankene overflødige?* <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Foredrag-og-taler/2021/2021-05-11-bache/>
- Baici, E., Capraro, L., & Zagler, M. (2017). Lemmings in the crowd: success and failure of crowdfunding platforms. *Rivista Internazionale Di Scienze Sociali*, 125(4), 337–350. <https://www.jstor.org/stable/26477706>
- Bolghaug, E. (2012). Undersøkelser av nordmenns risikoholdninger viser at er du lykkelig og tilfreds med livet, tar du også færre sjanser. *NHH Bulletin*.
<https://www.nhh.no/nhh-bulletin/artikkelarkiv/eldre-saker/2012/januar/lykkelige-mennesker-tar-mindre-risiko/>
- Brown, K. & Moles, P. (2014). *Credit Risk Management*, *Edinburgh Business School*

- Cornfield, J. (2021, 14. juli). Millennials look to make a social impact with their investing dollar, study finds. *CNBC*.
<https://www.cnbc.com/2020/07/14/millennials-look-to-make-a-social-impact-with-their-investing-dollar.html>
- Dahlum, S. (2021, 9. mars). *validitet – Store norske leksikon*. Store norske leksikon.
<https://snl.no/validitet>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskrivning* (7. utg). Gyldendal
- Duignan, B. (2020, 8. september). *Dunning-Kruger effect*. Encyclopedia Britannica.
<https://www.britannica.com/science/Dunning-Kruger-effect>
- Fahre, B. & Søvik, Y. (2019, 5. november). *Folkefinansiering i Norge: Hvordan kan norske myndigheter være forberedt*. <https://www.norges-bank.no/bankplassen/arkiv/2019/folkefinansiering-vokser-i-norge-hvordan-kan-norske-myndigheter-vare-forberedt/>
- Finans Norge (2021, 31. desember). *Banking sector: Market shares*.
<https://www.finansnorge.no/en/statistics2/banking-sector/>
- Finans Norge. (2019, 24. oktober). *Folkefinansiering* (foiler). PowerPoint.
https://www.finansnorge.no/siteassets/kurs-og-konferanser/2019/juskonferansen-oktober-19/presentasjoner/folkefinansiering_lise-ljungmann-haugen.pdf
- Finansforbundet. (2021, 01. juni). *Finansiell teknologi*.
<https://www.finansforbundet.no/content/uploads/2021/06/Fintech-muligheter-og-trusler.pdf>
- Finstad, Ø. (2020, 6. september). Stadig flere spytter penger i folkefinansiering. *Dagens næringsliv*. <https://www.dn.no/marked/folkefinansiering/klar/norsk-crowdfunding-forening/stadig-flere-spytter-penger-i-folkefinansiering-vi-ser-en-ekstrem-fart-og-volumet-kan-dobles/2-1-867533>
- Fjørtoft (u.å.) *Hva er fintech?* Hentet 13. mai 2022 fra
<https://www.pwc.no/no/teknologi-omstilling/digitalisering-pa-1-2-3/fintech.html>
- Fyksen, T. & Framstad, A. (2021, 8. september). *Det er skyhøy risiko*. Kapital.
<https://kapital.no/reportasjer/naeringsliv/2021/09/08/7721075/det-er-skyhoy-risiko-i-folkefinansiering>

- Galåen, R. S. (2015, 18. Juni). Finansgalskap. *Dagsavisen*.
<https://www.dagsavisen.no/kultur/2015/06/18/finansgalskap/>
- Goldstein, E. (2005). Litt om forventet nytte og risikoaversjon. *Sosialøkonomisk institutt*.
<https://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON2130/v06/Notat%20risikoaversjon.pdf>
- Grønmo, S. (2020, 3. november). *kvalitativ metode – Store norske leksikon*. Store norske leksikon. https://snl.no/kvalitativ_metode
- Hansen, T. (2015, 19. mars). *Sekundærdata*. Strategi- og analyseforeningen.
<https://www.analysen.no/sekundaerdata/>
- Heggernes, A. T. (2016). Folkefinansiering. *Magma*, 20-24.
- Henriksen, L. E. (2018, 15. februar). *Sparekontoen er tapsprosjekt: Nå bør du se etter andre spareformer*. <https://www.dnb.no/dnbnyheter/no/din-okonomi/derfor-taper-du-pa-sparekontoen>
- Hoffmann, T. (2013, 22. september). *Hva kan vi bruke kvalitativ forskning til?* Forskning.no. <https://forskning.no/sosiologi/hva-kan-vi-bruke-kvalitativ-forskning-til/610839>
- Hopland, S. (2019, 16. desember). Investor provosert over maksbeløp for folkefinansiering. *E24*. <https://e24.no/naeringsliv/i/RRnP3a/investorer-provosert-over-maksbeloep-for-folkefinansiering>
- Jacobsen, I. D. (2005). *Forskningsopplegg* (foiler). PowerPoint.
<https://www.uio.no/studier/emner/jus/afin/FINF4002/v12/Metode1.pdf>
- Kahneman, D. (2013). *Tenke, fort og langsomt* (1.utg.). PAX forlag A/S.
- Kleppe, A. I. (2018). Folkefinansiering kan gi grønt skifte. *NHH Bulletin*.
<https://www.nhh.no/nhh-bulletin/artikkelarkiv/2018/oktober/folkefinansiering-kan-gi-penger-til-gront-skifte/>
- Lindvoll, E. (2018, 1. September). *Fordeler og ulemper med folkefinansiering - Alt du må vite om folkefinansiering*. Dinside.
<https://dinside.dagbladet.no/okonomi/alt-du-ma-vite-om-folkefinansiering/70102735>
- Norges Bank Investment Management. (2010). *Operasjonell risikostyring i NBIM* (Årsrapport). Statens pensjonsfond utland.

<https://www.nbim.no/globalassets/documents/features/2011/operasjonell-risikostyring-i-nbim.pdf>

Norges Bank. (2013, 19. august). *Likviditetsrisiko*. Norges Bank. <https://www.norges-bank.no/tema/finansiell-stabilitet/Overvaking/Likviditetsrisiko/>

Norges Bank. (2014, 10. juli). *Overvåkning*. Norges Bank. <https://www.norges-bank.no/tema/finansiell-stabilitet/Overvaking/>

NOU 1994: 6. (1994). *Private pensjonsordninger*. Statens forvaltningstjeneste. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1994-6/id115340/?ch=5>

Odorovic, A., Apoline, M., Karaki, K., Wenzlaff, K., Novelle, L., (2021) Unlocking the crowdfunding potential for the European Structural and investment Funds. *European Commission*.

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/crowdfunding_potential_esif_en.pdf

Perx folkefinansiering. (2022, 13. mai) *Hvordan tjener vi penger?*

<https://www.perx.no/hvordan-tjener-vi-penger/>

Perx folkefinansiering. (2022, 13. mai) *Om oss*.

<https://www.perx.no/om-perx/>

Powell, M., & Ansic, D. (1996). Gender differences in risk behaviour in financial decision-making: An experimental analysis. *Journal of Economic Psychology*.

http://darp.lse.ac.uk/PapersDB/Powell-Ansic_%28JEP_97%29.pdf

Regjeringen. (2021). Utlånsforskriften. *Finansdepartementet*.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/utlansforskriften/id2791101/>

Ringvoll, H. L. (2020, 29. desember). Folkefinansiering - et ønske for 2021.

SHIFTER. <https://shifter.no/debatt/folkefinansiering---et-onske-for-2021/199655>

Sander, K. (2022, 25. mars). *Deskriptivt design*. eStudie.no.

<https://estudie.no/deskriptivt-design/>

Sander, K. (2022, 25. mars). *Kausalt design*. eStudie.no. <https://estudie.no/kausalt-design/>

Sander, K. (2022, 26. mars). *Eksplorerende design*. eStudie.no.

<https://estudie.no/eksplorerende-design/>

- Shneor, R., & Aas, T. H. (2016, Mai 6). Folkefinansiering: Status og fremtidsutsikter. *Praktisk økonomi & finans*, (1), 43-51. Idunn. <https://doi-org.ezproxy.library.bi.no/10.18261/issn.1504-2871-2016-01-06>
- Skjelsbæk, J. (2022, 27. april) Den store syretesten for folkefinansiering. *Shifter, Finshift*. <https://shifter.no/fintech/den-store-syretesten-for-folkefinansiering/246292>
- Statistisk sentralbyrå. (2008). *Et bærekraftig samfunn?* (Rapporter 2008/25). SSB. <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/et-baerekraftig-samfunn--24699>
- Sundbye, L. M. T., & Nisted, I. M. (2017, 11. oktober). *Primære og sekundære datakilder - Markedsføring og ledelse 1 (LK06)*. NDLA. <https://ndla.no/nb/subject:1:433559e2-5bf4-4ba1-a592-24fa4057ec01/topic:2:183191/topic:2:105795/resource:1:93370>
- SurveyMonkey. (n.d.). *Forstå forskjellen på kvalitative og kvantitative undersøkelser*. SurveyMonkey. <https://no.surveymonkey.com/mp/quantitative-vs-qualitative-research/>
- Survio. (n.d.). *Survio. Ordbok over begreper - spørreskjema, spørreundersøkelse, undersøkelse oa*. Survio. <https://www.survio.com/no/ordbok-over-begreper>
- Svartdal, F. (2022, 20. mai). *Dunning-kruger-effekten*. Store Norske Leksikon. <https://snl.no/Dunning-Kruger-effekten>
- Tarjem, E. A. (2019, 19. juni). Dette betyr scoren din når du kredittvurderes. *Nettavisen* <https://www.nettavisen.no/okonomi/guide/dette-betyr-scoren-din-nar-du-kredittvurderes/s/12-95-3423697163>
- Telle, I. (2021, 12. januar). *har økt fokus fått flere kvinnelige investorer?*. Finansforbundet. <https://www.finansforbundet.no/folk-og-fag/kitchen/flere-kvinnelige-investorer/>
- The Forum for Sustainable and Responsible investments (2022, 15. mai). *Sustainable investing basics*. <https://www.ussif.org/sribasics>
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Akademisk.
- Universitetet i Bergen (2021, 06. juli). *The HSE gateway: What is risk?*. Universitet i Bergen <https://www.uib.no/en/hms-portalen/138232/what-risk>
- Østerberg, K. (2021). Skap verdi med effektive prosesser. *Azets, 1-4* <https://www.azets.no/blogg/effektiviser-prosesser/>

Dybdeintervju

Dato:

—

I intervjuet er det ikke sikkert at alle spørsmålene stilles, dersom de er irrelevante for intervjuobjektet. Det er viktig at det ikke kommer frem mye konsekvente og korte svar, da er det bedre at man finner et ekstra spørsmål selv for å grave og få frem hva personen faktisk tenker om spørsmålet og temaet.

Kjønn:

Alder:

I arbeid? (ja/nei):

Stilling/bransje/jobbb:

Utdanning (ja/nei):

Generelt: Introduksjon

Hei, Takk for at du ønsker å bistå oss med å forstå hvordan en investor eller potensiell investor tenker rundt risikostyring. Før vi starter vil vi informere om at du vil være helt anonym i undersøkelsen. Vi forplikter oss til å ikke dele informasjon som kan spores til hvem du er. I dag skal vi snakke om dine tanker rundt risiko knyttet til investeringer.

Spørsmål: Person

1. Vil du fortelle kort om hvordan du idag opptrer som en investorer eller sparer?
2. Kan du fortelle litt om hvordan sparingen din eller investeringene dine er fordelt?

3. Anvender du aksjer, fond, eller eiendom etc. som sparemåte i dag?
4. Hvis ja på spørsmålet over: hvordan fant du første gang ut av at du skulle spare på denne måten?
5. På en skala fra 1-10, hvordan vil du sette din kompetanse om økonomi, sparing og investering?

Spørsmål: Sparing - Bank

6. Sparer du på noen måte i din hverdagslige bank?
 - a. Hvis ja: fortsett spørsmål
 - b. Hvis nei, hopp til neste kategori
7. Hvordan sparer du her?
8. Hvor mye tid legger du i å velge type investeringsform fra banken?
9. Hvordan ser tidsperspektivet ut på disse investeringene?
10. Hvorfor velger du å sette penger her, kontra andre investerings/sparemåter?
11. Hvilke forhold til risiko har du knyttet disse sparemåtene?
12. Er du orientert om den lånemåten du har i dag, er den med best betingelser blandt banker i Norge?
13. Er du på noen måte blitt påvirket til å ta valget om å velge å investere på denne måten?

Spørsmål: Risiko

14. Har du i dag noen forhold til begrepet risiko?
15. Hva forbinder du med ordet risiko?
16. Hva forbinder du med ordet økonomisk risiko?
17. Hva forbinder du med ordet usikkerhet?
18. Hvordan vil du si at du forholder deg til risiko i forhold til dine sparemåter og investeringer?
19. Hvor mye tid legger du til å tenke over risikoen før du utfører en investering?
20. Har risiko noen innvirkning på tidshorisonten på investeringen for deg?
21. Har du tidligere påtatt deg høyere risiko en du selv tror har vært hensiktsmessig?
 - a. Hvis ja: forklar
 - b. Hvis nei: Forklar hvorfor det ikke har vært aktuelt

Spørsmål: Folkefinansiering

22. Har du noen gang hørt om folkefinansiering/crowdfunding?
23. Hvis ja på spørsmålet: Hva forbinder du med dette?
 - a. Hvis nei: forklar hva folkefinansiering er
Hvis nei: her er forklaring på folkefinansiering:
24. Etter vi nå har forklart deg hva det er, hvordan synes du det høres ut?
25. Hva tenker du om risikoen knyttet til en slik investeringsform?
26. Er det en risiko du ville vært villig å ta på deg, kontra avkastning?
27. Er dette en sparemåte/investerings måte du kunne tenkt deg å prøve?
 - a. Hvorfor?
 - b. Hvorfor ikke?
28. Dersom du hadde sittet i en situasjon hvor du ikke får lån av banken din, men kan få lån gjennom en plattform som tilbyr folkefinansiering, er dette noe du kunne gjort?
 - a. Hvorfor?
 - b. Hvorfor ikke?

Spørsmål: Bærekraft og sosialt entreprenørskap

29. Hvilke verdier er viktige for deg når du gjør/skal gjøre investeringer?
30. Er bærekraft en påvirkningsfaktor for deg når du velger/skal velge investeringer?
 - a. Hvis ja, på hvilken måte?
31. Folkefinansiering er en del av delingsøkonomien. Er tanken på at du kan hjelpe andre med å få et bedre liv noe som driver/kunne drevet deg til å gjennomføre en slik investering?
32. Har du hjulpet noen økonomisk før (alt fra hjelpe en venn, til personen på gata)?
 - a. Er det et kronebeløp som ville hindret deg i å hjelpe en venn?
 - i. Hvis vennen din søkte midler gjennom folkefinansiering, ville du stilt deg likt til det med tanke på øvre grense?
 - b. Er det noe kronebeløp som ville hindret deg å låne ut til en ukjent?
33. Hva slags tanker/holdninger/følelser har du til begrepet "Sosialt entreprenørskap"?
34. Tror du folkefinansiering kan være en bidragsyter til å løse et sosialt problem?

Spørsmål: Prospektteorien og bestemmelse av risikoaversjon

Vi vil her stille deg overfor 4 forskjellige problemstillinger, du vil ikke trenge noen forkunnskaper for å kunne besvare de, men kun det som kommer til deg som fornuftig.

35. Problem 1:

Hva velger du?

Få 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosents sjanse til å få 1000 dollar

36. Problem 2:

Hva velger du?

Tape 900 dollar helt sikkert ELLER 90 prosents sjanse til å tape 1000 dollar

37. Problem 3:

I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 1000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene:

50 prosents sjanse til å vinne ytterligere 1000 dollar ELLER få 500 dollar helt sikkert

38. Problem 4:

I tillegg til det du måtte eie fra før, har du fått 2000 dollar i gave. Du blir nå bedt om å velge ett av disse alternativene:

50 prosents sjanse til å tape 1000 dollar ELLER tape 500 dollar helt sikkert